4965

4965
807-ԱՉ
ՈՒՆ
Խ-95
450

ԽՏՐԱԳԻՄԱՑ

ԳԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ:

Որ է կատակերգութիւն իմն՝ ՚ի չորս գործս բաժանեալ:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱԼ ՈՒՐՈՒՄՆ
ՄԱՏԱՂ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ:

ՊԷՏՔ:

Գրեմ զայս ձեզ՝ և թէ բիծ ինչ
երևեսցի յայսմիկ՝ չէ ինչ:
Քանզի իմն՝ արտևանունք
կիզին յորս՝ չէք սքտասուք:

Պէն Ճոնսան:

՚Ի ԿԱԼԿԱԹԱ

՚Ի 1 Հոկտեմբերի, 1821:

Տպագրեալ յընծայեալ Տպարանի Յորդանանեան Պարոն Պօղոսի, ՚ի Յ· Տր Յակոբեան:

Ереванского Государ
Университета им В.М.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ։

ԽՏՐԱԴԻՄԱՑ : 'Ի տեսութենէ դիմաց, կամ կերպարանաց ուրուք խորտրող, այսինքն հմայելով գուշակող. կամ այն՝ որով լինի այսպիսի գուշակումն : Եւ կամ բնազննին, որ հայելով 'ի դէմս, և 'ի կերպարանս ուրուք՝ գուշակէ զորպիսութիւնս նորա. որպէս՝ արդեօք առ զգօնութիւն իցէ բնաւորեալ թէ առ յիմարութիւն. և կամ 'ի կեանս իւր առ որպիսի վտանգաւոր, կամ բարեբաղդական իրս է հակելոց. և այլն : Եւ այս ամ իմանի որքան առ ծրկտումն բնութեան, որում եթէ կամքն հետևեսցի՝ կարէ գուշակումն ճշմարտիլ:

ՍԵԲԱՍՏԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ։

2004

4965 - տպ

ԴԵՐԱՍԱՆՔ։

Պարոն Րիչմոնս։
Պարոն Ժօն Ճոնսան։
Պարոն Պետրոս։
Պարոն Մարկոս։
Պարոն Ներսէս։
Պարոն Գիրքէ։

Օրիորդ Լուիզայ։
Տիկին Միրանոյշ։

[Ծառայք և սպասաւորք ոմանք։]

ՏԵՍԱՐԱՆ —— ԿԱԼԿԱԹԱ։

Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

40557-68

2004

ԽՏՐԱԴԻՐԵՑ ԴԺՐՈ- ՊՈՒԹԵԱՆ:

ԳՈՐԾ ԱՌԱՋԻՆ:

Տեսարան առաջին:

Սրահ մի զարդարեալ: Որ լինի ՚ի նմա չոր-
քի խորշեալք:

Որիկտոս:

Ամ՜յ ինձ ինչ առնել, պէտք տանուլ տալ,
շատ այս համբերեալ լեալ եմ անարգել:
Այրն յոյժ սիրէ, դուստր իւր յորդորէ,
չտալ ինձ անեզրք նմա առիթ:
Բարեկամք նորին զնոյն յորդորեն,
քանզի մեծամեծ նոքա յոյժ սիրեն:
Ոչ կարեմ տոգել ՚ի մէջ արկանել,
երկպառակութիւն անդամոր կձել:
Ահա տեսանեմ Դերոն Ժորժանն գայ,
միամտաբար յոյժ սիրէ ինձ գա:
Խաբեցից զնա ապառնի յուսով.
որ սա ինձ տիրի միամիտ տոտով:
Ինչ որ սա լսի, հարկիմ ինձ կասի,
բարեկամական պարտն կոչի:
Յայնժամ իմ սանն ամօթոտ կլինի,
երկպառակութիւն հեշտեաւ կընդանի:
Սա ինձ բարեկամ հարկիմ կկարծի,
ամենայն սանիւ գոհ կլինի:
Դու իմ մեծամեծ սա չի սիրեսցէ,
ինձ փչոռուլ տեսանել չի ցանկանայցէ:

ԽՏՐԱԴԻՄԱՑ

Բայց նա ինչ դարան վասն իմ պատրաստի ,
եթէ կարողանայ , արգել կլինի :
Իսկ թէ չկարէ , ինձ իմաց կտայ ,
որ իւր բարեկամն փրկի ապագայ :

Մտանէ Դոն Ժուանն՝ չ՚կհէնդ առ ի Միլի-
տոսին ասելով :

Դոն Ժուան :
Բարի երեկոյ , Պարոն Միլիտէ ,
զիարդ տխրութիւն ՚ի դէմքս քոյ է :
Մեծն Սողոմոն ամենայն բանի
ժամ և ժամանակ կարգաւոր կարգէ :
Այս է ժամանակ մեր ուրախութեան ,
դու մինչև այսօր ՚ի ներ տխրութեան :
Թող դու զհոգ քոյ վասն այլ ժամու ,
մտաց քոց թոյլ տուր կալ յուրախութեան :
Միլիտոս հառաչելով :
Եղբայր սիրելի հարկին էտ կասես ,
ոչ ցաւաս կրէլ , ոչ խաբար լինես :
Բեր իրաւ դնեմ քոյ սրտի վէրէն ,
դու ուրախ կացիր սեանեմ կարողես :
Դոն Ժուան :
Բանք իմ ոչ հայլին ՚ի դէմս ցաւոյ ,
զոր համեմատես բորբոքման հրոյ :
Այլ բողձանք իմ է առնել զորոշումն
ընդ մէջ խոհմանց և բանի և գործոյ :
Միլիտոս :
Թէ և գիտութեամբ ինձնից իվէլաս ,

Բայց դու հասակով քան զիս պստիկ ես :
Այն որոյ ասեմ դեռ դու չես խաբար ,
Թէ մնաց յաւելին ինչպէս սահման տաս :
Եւ թէ իմանաս էս ինչ ցեղ ցաւայ ,
կասես դու շարա՛շ որ դեռ ես տղայ :
Կրա՛կ , հուրն ինչա՜յ , միայն շատ կերիր ,
դեղով ողջանալն կարիս յոյժ հեշտայ :

Դոն Ժուան :

Անծանօթ բանք քո զմիտս յորդորէ ,
գիտել զբան քո , եթէ անդէպ չէ :
Թուէ ոչ կարացից դարման ինչ առնել ,
գէթ ծանօթ լիցիմ այդպիսի ցաւոց :

Մելիտոս ուրախութեամբ :

Մեծն մեր Պետրոս ինձ պատուէիրէլայ ,
Թէ յորժամ մեր լէվ Դոն Ժուաննգայ ,
Ասես ինձ մոտ գայ ու իր հետ բան ունեմ ,
տես ինչայ տուում , այժմս անդ գնայ :
Անդրէն ինձ մօտ եկ , կրկին կխօսեմ .
ինչ ցաւ որ ունեմ ես քեզ կպատմեմ ;
Յետոյ կիմանաս իմ ցաւն ինչայ ,
յայնժամ դու կասես որ ես սղալ չեմ :

[Դոն Ժուանն երթիցէ :

Մելիտոս :

Լէվ տեղիք զայս սորա խաբելէ ,
սա ինձ խաստացաւ կամք աշխատելէ :
Ինչ ժամանակ որ իմ միտքն յայտնեմ ,
չեմ ամաչելեց դարման առնելէ :
Բայց բարուքն ենայ որ մին փոս գձեմ ,
փոսից խաւնողն իւքն ասեմ եա եմ :

Որ տա աչնկայ, ինձանից լինի ,
կատարիչ լինի ինչ որ ես ասեմ :
Մեծն մեր Պետրոս որպէս սիրումայ ,
և միտքն նորին ինձ չէ յայտնիայ :
Մորս կդրդեմ Լևոնյան սիրել ,
Եթէ սիրոհարքն , տա իմ փեսինայ :

Տեսարան երկրորդ :

Մաւհ մի գործարեայ : Պրն Պետրոսն սեղանն
յարդարէ խորհելով այսպէս :

Պետրոս :

Ես շատ զարմանքայ Դոն Ժուանն չեկաւ ,
ինչ պատճառ կլինի այսօրան յետացաւ :
Ես պատուէրեցի որ նա շուտով գայ ,
չորս ժամն անցայ, ինքն [illegible] :
Երևի որ դա շատ հաւնոտ անձնայ ,
դրիտ իմ սրտի ուզեցածնայ դա :
Ես դրայ եթէ ձեւից չեմ տալեր ,
ենպէս կ փիրեմ փոր ինձ որդիայ :
Բարով մեծանայ հասակ հասանի ,
իմ սիրելի Եղ . . . . Ժան քեզ յիշում :

Մտանէ Դոն Ժուանն խոնարհութեամբ :

Ես չոմ դու էտքան էսօր յետացար ,
յերէկ ինչ ասի դու շուտ մնացիր :

Դոն Ժուան :

Ոչ տէր իմ , մինչ դու եւ փնտրել էի ,
վիճակեցայ ես [illegible] բանի :

ԴԺՐՈՂՈՒԱԾԱՆ

Պետրոս ։

Զօրանաս ո՛րդի դու միշտ էսպէս լե՛ր,
բանից և գործից յետ մի ընկաներ ։
Դու այժմ էս մեզի կշտին կանգնած կա՛ց,
ծուռ թեք չշարեն վերահասու լե՛ր ։

[Պետրոսն երթիցէ ։

Դոն Ժուան ։

Արդարև դժա՛ր է ինձ խոստովանիլ,
որքան ճշմարտին եմ 'ի սոցանէ ։
Սիրելի եղբայր կամէր զիս կոչել,
միայն Եղ . . . . ասաց, լռեց ին չգիտէ ։
Մեր նախնեաց փառաց սա հետևող է,
փոքրահասակին չպատուէ՛ր յայտնի ։
Աստահութիւն ինչ յայնժամէ կարծէ,
վասն այսորիկ պատուէլ ո՛չ համի ։
Այս կարծիք նախնեաց թիւր է իսկապէս,
կամին ահուոր երևիլ մանկանց ;
Չկարեն քաջ խոկալ բանն նրբապէս,
և ուղիղ առնել դատմունս մտաց ։
Ահաւոր տեսիլ երկիւղ պատճառէ,
երկիւղն առիթէ լռութիւն մանկանց ։
Յայտնի վիպեալ չերևիլ կամին,
պարծանս համարին պարկին յանցանաց ։
Իսկ մեք առնէին ընկերակցութիւն,
տեղեակ լինէին նոցին բնութեան ։
Թէ տեսանէին 'ի նա սխալութիւն,
ուղղիչ լինէին նորին թիւրութեան ։
Սատանէն Պետրոս, Միլտոս, Իլոփշայ

և այլ բազմութիւն : Մի խառն Լէտոփիշայն հէնվ արարեալ երեթիցէ առ Դօն Ժուանն ասելով ։

Սիրելի Դօն Ժուան , ինչպէս մտածում ,
կարծեմ զարը ուտէլը կլինես խորհում ։
Լէվայ բարեկամ շատ մի մտածեր ,
շատոնց կպատահի էութան մի' տխրել :
Տես մեր լէվ միան քեզ ծառըրայ առում ,
քան ի տեսանէ քեզ լինիլ տրտում :

Դառնայ առ միան ասելով ։

Տես դոր բարեկամայ միամտաբար ,
կարծէ ես իրաւ դու առնես ըծաղը :
Խեղճն չի խմտր դու ինչ մտքիս ,
միս մի' բարեկամար , չունմար պաղումաս :

Դառնայ առ Դօն Ժուանն ասելով :

Դու էստուր հարցուր , ինչպէս արարել ,
իմ մեղաց վերայ էութան բարկացել :
Ինձ ասաց ինձ տար մօտ Դօն Ժուանի ,
ինձ ծանօթացուր , ոչ՛ արդ բերի :

Լէտոփիշայ :

Այս ինձ էս ինչայ , չեմ սուտաս ասում ,
և ծանդուն տեղը դու ինձ գրպարտում :

Մէկլիտոս :

Մի բարեկամար միս , քեզ դրխանամ ,
Դօն Ժուանն տայոց որ քեզ առտ բերեմ :

ԴԺԲԱՂԴՈՒԹԵԱՆ

Նորա տառութիւն քեզ վերայ դնեմ,
Մեր Դօն Ժուանին ամաչացունեմ :
Ահ Դօն Ժուանն, դու ինձ չտեսցիր,
տալուստն յինէն պայս չինդրեցիր :
Այժմ բերելամ ինչ ունես տամ,
տեսնիր իմ խօսքն ինչպէս հաստատայ :
Տղամարդ կացնիր դու մի ամաչեր,
դեռ չես սովորէլ լէվ կուտշիպ ուտել :

Դօն Ժուան :

Այժմ սուտութիւն գունունակ յայտնի,
որ ինձ պատճառէ լուութիւն լեզուին :

Մինլտոս :

Մեր մի՛ հաւատար սա ամանչմանայ,
ինչ որ ասացի բոլորն արդարայ :
Տես գոյն երեսացն ինչպէսայ փոխվել,
նոյնպէս էլ լեզուն բունոնայ մաէլ :

Պետրոս :

Պարնայք և Տիկնայք մեզն պատրաստայ,
համեցէք նստէք ինչ ատկայի կայ :
Լաւիշայն երթիցէ միւս կողմն մէջին :

Միլլտոս :

Դօն Ժուան դնամ միային հէնգ արմ,
նա պարոնէք չունի խաւնիր շուտ դնամ :
էս ինչպէս ճամբալ տնքան հոգիաս,
եսպես բի-տիֆուլ մէջին ձեռացուսա :

Դօն Ժուան :

Բարեկամ այսօր խաղատուն եղէ,
երկնչիմ միան ուղիղ կարծեսցէ :
Զլիս 'ի միտս իւր դժուարացեսցէ,

և ցմայրն իւր գանգատ արտոյէ :

Միլիտոս :

Հա՛, հա, հա՛, հա, հա՛, ընդէ՞ր երկնչես,
նա կզարկանիմ, էնքան խելք ունեմ :
Մէրն որ լսի շատ կուրախանայ,
կասի իմ դստերն գուցէ սիրումայ :
Դօ՛ն Ժուան կարծես, որ ես անխելքմ,
տեղիք չունենամ, կվատահանիմ :
Երբ ձեռաց ավիր, ինձ մոտիկ նստիր,
ամանչելդ թո՛ղ, լեզվ բերէլ կացիր :

Ամենքեանն նստիցին շուրջ զսեղանուն և
սկսանիցին ուտել :

Տես, տեա, Դօ՛ն Ժուան մին մեր սիրելի,
դորայ ականում նա զքեզ փաղտնի :
Ա քեզ սիրումայ, դաղել ոչ կարէ.
իւր ականելովն սէրն իւր յայտնէ:
Իրաւի որ սա շատ գեղեցիկայ,
ինչ արուեստ ունի, մէջ և պատիկայ :
Մանաւանդ որ լեզվ տօկոլի ունի,
ում որ վկիձովկի, նա լեզվ քէֆ կաոի :
Դու մի՛ ամաչեր, տեա, տեա Դօ՛ն Ժուան,
ակումիր դու տեա ակուտքն աննման :

Դօն Ժուան :

Տեսի Միլիտէ, կարի ամաչեցայ,
յոյժ փութանակի յայն կողմն հայեցայ :

Միլիտոս :

Զինի հրաւիրեր, դու մի՛ ամաչեր,
առա Լիտիշխայ եթէ հաճինաւ,

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ

Սակս երջանկութեանդ ինձ հետ թաս խմել,
ասա շուտ արա դու հերիք գուջ գաս:
Լցյէ զաժակն և տայ Դոն Ժուանին ասելով:
Լսէր դու ինձ մօ, եթէ համենաս,
Դոն Ժուան կամի խմել ընդ քեզ թաս:

Դոն Ժուան և միւս ողջունեալ միմեանց
ըմպիցեն:

Դոն Ժուան:
Տէր դու բարեկամ, ինձ զինչ արարեր,
այսօր զիս խայտառ ամաչեցուցեր:
Արլիքոս:
Քանի օրէն յետ Պաստապարէնց տանն,
պատիւ կլինի, կաւարտեմ բանն:

Տեսարան երրորդ:
Արլիքոսն 'ի նախկին սրահի, ուրանօր խօ-
սեցաւ Է Դոն Ժուանին, խորհելով չըջիցի:
Արլիքոս:
Թէ և անքաղտամ, բայց շատ խելքամ,
զայս եմ հնար որ յառաջանամ:
Ահա ես էս օր սէրս ցանեցի,
երկքին ևս նշայլ խաստցրի:
Այսուհետ սէրն անուն կստանայ,
միմեանց տեսնելով սէր կիվելանայ:
Երկու շահ ունեմ ես էս բանիցն,
սիրելի կլինեմ երկու կողմիցն:
Եւ միջոցումս բանս լէվ կլինի,

Թշնամիս յաղթելն շատ դիւրին գնի ։
Խեղճ Դօն Ժուանն շատ միամիտայ ,
իմ յօրօգայթէն նա յայժ անգէտայ ։
Նա չի խամկաման եմ ինչպէս առում,
միամտաբար սիրելայ կարծում ։
Հա, հա, հա, հա, հա, եւ չի մտածում,
քաշալն իւր գլխի ծաղրնայ առում ։
Նոյնպէս Լոտիշայն կլինի խորհում,
իմ ընտանական պատրանամ կատարում,
Հա, հա, հա, հա, հա, լէզ բանամ դնել,
համեցածամ ես երկու կողմիցել ։
Գնամ ես տեսնեմ իմ Դօն Ժուանին ,
մին փոքր պրպտեմ վասն իմ բանին ։

Տեսարան չորրորդ ։

Արահնտախկին ուրանոր ծաղկերն, նոյն բաղմականքն իցեն Թարց Միքիտասին ։

Պետրոս ։

Դօն Ժուան ըեր, եկ մին Թաս խմենք,
ես քեզ ինչ ասեմ քեզ որքան սիրեմք ։
Բարով քոյ կարմիրն մեք ուրախ կապենք,
'ի Տեառնէ մերմէ զայս ուխտի գ խնդրենք ։

Դօն Ժուան ։

Յարգելի տէր իմ, զինչ տաց տրիտուր ,
չկարեմ վճարել սիրոյ ձեր փոխան ։
Բայց յիմ սիրտ վառի սէր քո իբր հուր ,
առ 'ի ծառայել տեառնս անխափան ։

Որշըտնեալ միմիանց ըմպիցեն, և ամենեքեան ելանիցեն 'ի սրահէն ,

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Պետրոս ։

Դօն Ժուան լսէր, դու կա՛ց աստանօր,
մէջլի սարանջամն դու վէր խանել սո՛ւր ։

[Պետրոսն երթիցէ ։

Դօն Ժուան ։

Բանք սոցին յայտնեն զկամս մտաց,
սիրեն սոքա զիս առանց ինչ կարծեաց ։
Բանք Միլիտոսին և բանք Պետրոսին,
յոյժ համահանգէտ միմեանց երևին ։
Մանաւանդ Միսն սիրով լէս նայէր,
համանմանութիւն բնից դատարկ չէր ։
Բանք բնաբանից արժան են խոկման,
ամաչողութիւնն է զարդի նման ։
Արդարև իրաւ խոկալ արժան է,
զարդն գեղեցիկ հիացուցանէ ։
Միսն ամաչելով զաչս իւր քարշեաց,
առ`ի նկատել զարդն գերազանց ։
Նկատմամբ զարդու եղէ զմայլեալ,
որքան հայեցայ, զեղէ ես յագեալ,
Խոկմանք աշխարհի `ի բաց գնացէք,
խոկալ զտեսեալս անարգել թողէք ։
Քարշողական ինչ զօրութիւն զգամ,
չիմս դեղեցիկ տեսանել ցանկամ ։

Մատանէ Միլիտոսն ։

Աջել իմ լէզ Դօն Ժուան ինչաս մտածում,
կարծեմ սիրելի սուէրտ հարթդաս ուզում ։

Դօն Ժուան

Օ՛ինչ է քաղցր սիրուն ես անգիտանամ ,
զվիճակ մարդկան աստանօր խոկամ :

Մելիտաս :

Ինչո՞ւ քեզ Դօն Ժուան որ դու փիքր չունես ,
զանազան բաներ մտքումդ խորհես :
Սիրահար անձն միշտ սրահարայ ,
և իւր մտքումն այլ ոչինչ չկայ :
Բայցի սիրելին որ կմտածի ,
Նրայ հանդիպելն միշտ կփափագի :
Յերբ որ հանդիպի , շատ կուրախանայ ,
երբ որ բաժանվի տխրութիւն կզգայ :
Այս խորհելով նորին դէմք վարքն ,
կմխիթարվի փոքր ինչ էն վախտն :
Բոլոր աշխարհս ոչինչ կհամարի ,
միայն սիրելոյն նա կմտածի :
Ա՛յս ինձ թէ լսի էլ կայ նրա սիրող ,
նա մեռնել կուզի որքան որ շուտով :
Կարելի լինի որ մեռնի փութով ,
մահն կընդունի սաստկագին սիրով :

Դօն Ժուան :

Ինձ այնպէս թուի որ սիրահար ես ,
վասն զի բարւոք դու նկարագրես :

Մելիտաս :

Դեռ դու չես խաբար ո՛վ եմ բարեկամ ,
որ սիրահարած ունեմ չարեկամ :
Ես քեզ կպատմեմ բոլոր իմ յանցքն ,
ինձ ասա դորա՛յ Մարդանի բանն :

Դօն Ժուան :

Մինն զինչէ ասեն զՄարդան ,

ԴԺՐՈՂՈՒԱԾԱՆ

Վարդանըն սիրէ հաւատալ նորին :
Մայրն յայժ սիրէ զՎարոն Վարդան ,
հայրն Վարդանի չսիրէ զՄարիան :
Այժմ երթալ կամիմ 'ի տես Լուիզին ,
անշտաբիր առնել զբանէն քոյին :

[Դոն Ժուանն երթեալէ :

Մելիտոս :

Ես լէվ իմացայ սրայ սրտինն ,
համ իմ նպատակն և համ նորինն :
Ներգործութիւն ինչ սիրոյ սա եցոյց ,
Լէուիզին տեսնելն է քաջ յարացոյց :
Առաջ որ տեսներ կկամէր գաղել ,
այժմս գնամանայ իւրն արդարացնել :
Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, սատանին կնմանեմ ,
ես պիտի դրայ խօսկիցն խօբվեմ :
Մասկի ինձ ինչ փայլ ինչ կուզի առի ,
միայն ինչ լոի դա գոյ ինձ առի :
Իտքանս շատայ վասն իմ համար ,
ինչ որ պատահի կառեմ մին հնար :
Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, ինչ լէվ իմացայ ,
իմ սուտ հարթս դեռ իմ յուսովնայ :
Վարդանին առէ ինձ սիրում կենի ,
թող մերն տաի , որքան որ կամի :
Վարդան սիրելով բան չի լինելէց ,
հայրն որ չկամի գլուխ չի գնալէց :
Վա՛հ, վա՛հ, ես անցքն սջայրին բանայ ,
իմ էլօքութիւնն էաչէս իքմինայ :
Լէվ ֆանդ խաղայի որայ ձեռբերի ,

ես ինձ բարեկամ իւրն ձեւացրի :
Գնում քուն լինեմ որ զգաստ մնամ,
իմ Պոօն Քուճանին հեռուց մին ջանդ տամ:

Տեսարան հինգերորդ :
Սենեակ մի զարդարեալ: Լեւիշայն նստեալ
'ի վերայ բանկի միոյ՝ խօսիցէ այսպէս :
Լեւիշայ :
Զգիտեմ էսօր ինձ ինչ պատահեց ,
որ եսպէս իմ միտքն դրուստ խարբալվեց :
Թշուառ Սիլիտոնն ինձ խայտառակեց ,
Պոօն Քուճանի մօտ ինձ ամաչացրեց :
Ըլդայ նա կասի սա վատ աղջիկայ ,
որ ծանօթանալ ինձ հետ կամենայ :
Էլ խօյ չի խաբար որ բանն սուտայ :
Սիլիտոնի խօսքն նա կհաստատայ :
Մտօքս ինչ կերևի թող նա մտածի ,
որ ես սիրուհամ հինքնէլ կօխրի :
Սիլիտոնի խօսքն թէ հաղորդ կլինի ,
հարկէ Պոօն Քուճանն ինձ սիրում կլինի :
Որ կամեցէլայ նա ինձ տեսանել ,
բայց ամաչելով չկարաց ասել :
Թէպէտ իւր միտքն կամեցաւ զաղել ,
սակայն իւր սէրն չկարաց սանձել :
Աչքումն ինձ հետ նա գինի խմեց ,
թէ սիրում չլինէր , էտ չէր առնելեց :
Նա գինի խմելով իւր միտքն յայտնեց ,
ես երբեք գրանից չեմ երկբայելէց :
Ինչ լեվ ջվանայ , ողջն էլ ասեն ,
վասն գիտութեն նորա միշտ գովեն :

ԴԺԲԱՂԴՈՒԹԵԱՆ

Ի՜մ իմ ընտանիքն սորա շատ սիրեն ,
շատ կարելիայ ինձ հետ պսակեն :
Երնէ՛կ էն օրն որ յայտնենք սիրենք ,
և մեր սրտերնին միշտ հիրար պատմենք :
Ա՛հ երբ կըլնի որ մեք ես տեսնենք ,
և 'ի միմեանցէ անբաժան ապրենք :
Ա՛խ մինն լինէր իմ միտքն յայտնէր ,
որ Դօն Ժուանն այլ միտք վերջանէր
Միշտ և յարաժամ ինձ սիրող լինէր ,
որ բայցի ինձնից այլոց չսիրէր :
Ես ամաչմանամ միտքս դո՛ր յայտնեմ ,
մեր Միլիտոսին թէ գնամ ասեմ :
Գուցէ նա յայտնի նախատինք կրեմ ,
յետոյ կկարծեն որ ես շատ լիրբ եմ :
Արդ որովհետև շատ դժվարինայ ,
ես ևս չկարեմ միտք իմ յայտնել դմա :
Լոկ տկանելով թէ տեղիք գտայ ,
խոզկեց կըտանեմ գուցէ դա խղճայ :
Ինչ լէվ կլինէր որ սիրելիս գէթ ,
ասա ոչով չկայ իւր միտքն յայտնէր :
Միննյանցկացաւ Տէր Ա՛ծ ո՛վ էր ,
վայ ինձ սիրելի Դօն Ժուանս էր :
Մտանէ Դօն Ժուանն ողջունեալ նստիցէ
մերձ նմա և ասիցէ :

Դօն Ժուան :

Ա՛յժմ ես կամէի ըքեզ տեսանել ,
բայց ոչ կարացի ուրեք գտանել :
Ես հարցի մօր քոյ , ասաց դուրս ես ,
տու 'ի հանդիպել , ելի տուր ասա ես :

Պատճառ գոլստեանս այս է Լէոնիշայ,
քան Սիլվիոսի զինչ կարծես ասա :

Լէոնիշայ :

Ոչ գիտեմ ես իսկն, քեզ ինչ ասիցեմ,
թէ կարծիքս ասեմ գուցէ սխալեմ :

Դոն Ժուան :

Ուրեմն կամիս ոչ գիտել ասել,
այդ. ասա տեսից կամիս զոն գիտել :

Լէոնիշայ :

Հարկիւ ես կուզեմ որ բաւարարվեմ,
իսկն գիտելով կհրամայվեմ :

Դոն Ժուան :

Ինձ այնպէս թուի կաս տարակուսեալ,
քեզ ոչ ասացից, թողից այդպէս մնալ :

Լէոնիշային հառաչելով :

Յերբ նայ կամքդ ինչ պիտի առել,
չեմ ստիպելեց պիտի համբերել :

Դոն Ժուան :

Աստն էր հառաչես Լէոնիշայ ասա,
ցաւ ինձ պատճառես, ասա Լէոնիշայ :

Լէոնիշայ :

Այժմս վախեմ չկայ երկար խօսելէ,
մայրս կանչելայ տեսնեմ զինչ ասէ :

[Լէոնիշային երթիցէ :

Դոն Ժուան :

Բարբառք խօսեցայ, միտս սալին ծանեայ,
այժմ արդարեւ գտղանի սիրէ սա :
Գնացեալ նմէցից ապառնի յուսաջ,
զաս սիրեցից, որ սիրէ սիրով :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾ ԵՐԿՐՈՐԴ ։

Տեսարան առաջին :

Սրահ մի զարդարեալ [այսէ տուն Պարոն Գնաստարին] Պրն Միլիտոս շրջելով հանգէ:

Միլիտոս :

Այսօր եղանակն խաղաղ երևի ,
բայց միտք իմ պարզայ, ինչ կուզի լինի :
Ինչ կուզի լինի, գուցէ տանուլ տամ ,
ապալ խօսեցայ եւքան զգաստամ :
Աղալութիւնն մարդի համարայ ,
անտալ միայն մեր Աստեղծողնայ :
Իս էլ սխալեցայ , մարդ պիտի սխալի ,
սխալութիւնն յայնժամ կպատահի :
Որ ինքն էնգլից ստեղեակ չլինի ,
հարկիլ սխալութիւն երբեմն լինի :
Իս ցեղ սխալութիւն չի անտրգվելեցս ,
քանի թէ գիտէր չէր սխալեց :
Բայց անտրգելին էն պիտի լինի ,
որ միշտ կամաւ սխալութիւն գործի ։
Ախ, վախ էս ինչախ, ես ինչամ եղել ,
ինչ որ խօսեցայ ընդդէմ Թոլորինէլ ։
Լէվայ մարդ չկայ որ էստոնք լսի ,
թէ լսող լինի ինձ կծանաչի ։
Տգիտութիւն իմ յայտնի կլինի ,
նա չէր հաւատալ ինչ որ ես ասի :
Իւքանն լէվայ որ ես կանինդամ ,
ընութիւնս կգաղեմ որքան կարողամ :
Խայլնի խաբելով լեվ մարդ կարեամ ,

450572-68 (350)
Гос. Библиотека
Еревакского государственного университета им. В.М. Молотова

սիրելի բալմաց միշտ ես կշանուամ :
Դոր Դոն Ժուանին սիրելի դարձայ ,
վասն իմ մաթլայլին նմա ձևացայ :
Բարեկամ սիրող ինձնշանց ումն ,
խեղճ միամիտն Նալօկ գձեցի :
Այժմ եմ բանն եւ իմ հակառակնոյ ,
որ անարգե ին սասցի կնայ :
Որ մինն կամաւ ոխալութիւն գործի ,
այժմ ես կամաւ սղալ գործեցի :
Ես ինչում եկել ես չեմ խոսկաման ,
որ իմ բերանովս այբէրսամ բաման :
Ես էսօր պիտի շատ զգոյշ խօսեմ ,
որ Դոն Ժուանին դրիսա կերպ խաբեմ ·
Մեր Լևոնշի հետ սիրահարացնեմ ,
անելանելի մին թալակ գձեմ :
Այժմ տեսանեմ Դոն Ժուանն գայ ,
Եկ բաշի, եկ դու , տես ինչ խաբարս :
Մին բլայ բերեմ էսօր քո գլուխն ,
որ չմոռանաս մինչև քոյ մահն :
Խեղճ իմ Դոն Ժուան ինչ միամիտայ ,
ինձ որ տեսելայ վերջս խնդամանայ :
Սա ինձ բարեկամ իւրնայ կարծում ,
եւ չի խաօկաման որ ինձամ սիրում :
Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, եւ չի մտածում ,
չուում պիտի սիրեմ պատմա չի խորհում :
Երբ իմ մաթլայլին որ ես հասանեմ ,
իմ սուխտ հարթին որ տիրապետեմ ,
Եւ միտանգամ ականելեց չեմ ,
Դոն Ժուանն ոչյայ , ճանաչելեց չեմ :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Դու՛ եկ ըղձայ տես, ինչպէս կխօսեմ,
ինձ քեզ բարեկամ կձեւացանեմ :
Բայց էս ուրեն խօսքն թէ մանրին պահի ,
մինչեւ իւր մահն ինձ կնախասի :
Դոնդ կէրամ էտից , ոչինչ ամօթ չի ,
մին հին առակ կայ 'ի նախնեաց միջի :
Եր իշխն կասեն բորօմ իմ քեռի ,
վասն սննդեան որ բանի և շահի :
Ամենէ Դոն Ժուանն, չէկհէնդ առի
Միլիտոսին և ասիցէ :

Դոն Ժուան :

Պարոն Միլիտոս, բարի երեկոյ ,
դու զինչ խորհէիր այսօր 'ի միտս քոյ :

Միլիտոս :

Փառք իմ արարչին որ զքեզ տեսի ,
մինչ որդ խորհէի զի եմ անհոգի :
Քանզի Դոն Ժուանս ես սաստի՛չ գտի ,
վասն եղանակիս չզոլդ կարծումի :
Թէ դու խաշկանաս քեզ որքան սիրեմ ,
դու իմ սրտումն կասես թող բնակվեմ :
Իրաւ ասեմ կտի թէ հնար լինէր ,
որ մարմինս հոգւոյս հեռի չտեսնէր :
Զեմ զատելման քեզ դոր խասկացանեմ ,
ինչպէսամ սիրում քեզ ծանուցանել :
Շփոթս տգէտամ , սահմանել չկարեմ ,
'ի քեն սահմանն լսել ես կամիմ :

Դոն Ժուան :

Սահման սիրոյ այսպէս իմա ,
զի գիտասցես զինչ կայ 'ի նմա :

Սէրն է նիւք ինչ կամ ախորժակ,
որով բարին ունեմք տենչամբ :
Ունել նմա կարի ջանամբ,
ուստի օգտի նորին բաղձամբ :
Սէրն երբեակ բանս պահանջէ,
նոքօք հաստատս նա միշտ պահէ :
Եթէ զմին ոք ոչ ունէ,
վասն սիրոյ նա փոխարինէ :
Նախ սիրելւոյն պարտիմք կանխել,
զոր ինչ բարի մեզ երևեալ :
Զայն եթէ միայն իցեմք հաճեալ,
բոլորովիմք նմա կանխեալ :
Երկրորդ չէ պարտ կամօք լինել,
այլ և գործով զայն ցուցանել :
Նովաւ սէր մեր խիստ բևեռել,
զայն սևեռեալն միշտ փայլել :
Երրորդն միայն զայս պահանջէ,
զոր ինչ սիրողն նմա ունէ :
Զունիլ այն ինչ առ 'ի նմանէ,
բայց 'ի սիրոյ զոր արժան է :

Արիեթա :

Սիրելի Դօն Ճուան էտքանն բաւէ,
ես քո տառապանքն ողջ իմ սրտինն է :
Իբրածի որ լէվ դու սահման ակիր,
բոլոր իմ սրտինն ինձ յետ պատմեցիր :
Տէս դու բարեկամ քեզ ո՞րչան սիրեմ,
նոյնպէս այն ունիմ 'ի քէն ես սիրվեմ :
Դու իմ բերանի բարբառն ականիր,
միամտաբար սրտինդ պատմիր :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Դոն Ժուան:

Թո՛ղ դու զայդ համայնս այժմ կամիմ գիտել,
այսօր առատանօր կի՛նչ պա՛րտ է լինել:
Քանզի ասացայ բազումք ունին գալ,
կարես դու ասել, ո՞յք են կոչեցեալ:

Միլիտոս:

Շարաշ Դոն Ժուան, չասես ես էշամ,
ինչ դուռաս թափուում ես լեվ խաբարամ:
Միամիտ կացիր ով կուզի չգոյ,
բայց քո սուրբ հարսն աներկբայ կգոյ:
Ահա տես եկաւ գնա շեկհեկնդ արա,
ինչպես բանդ եկել շուտ արա գնա:
Շատ ամօթայ քեզ ո՞րքան ամաչես,
բրեվ փտտահ կացիր, դու խօյ աղջիկ չես:
Ա՞րի թէ ես տեսնեմ իմ սուրբ հարսին,
էնպէս ձայն կտամ նմանն ես պատուին:
Որ դուռն լինի մին մու-պս տեսնի,
ինչպէս փաղ գայ որ դնայ բռնի:
Տես մէ Լուսինչէն ո՞րքան կամանց գայ,
տեղիք տալման գնա շուտ արա:
Նազ տուր կատուին պէս շքարդ արա,
որ իւր բռնվելն հոգւով յօժարայ:
Խաւոր շուտ արա աստ ուշով չկայ,
խաբրիք ամանչեա նա էլ կխմանայ:
Ամօթ քեզ ամօթ էնքան յետացար,
ահա նեյ եկաւ ամանչկոտ տեսար:
Տես աս իւր տեղումն ինչպէս փտտահայ,
իւր սէրն աներկիւղ դո՞ր յայտնի ցայց տայ:
Տես աչքերնդ որ քեզ տեսանէ,

սիրտն իւր սանձերին դիմադրեցանէ .
Որ քեզ մերձենայ և պարտաւորի ;
չեկչենդ առելոյդ նա խաւարայի :
Ընդ սիրես դու չեկչենդ առես ,
չատ քարասիրտաց, էտ ինչ սիրտ ունես :
Մտանէ Լուսիշայն , Դոն Ժուանն գու-
նատեալ մերձենայց գողալով չեկչենդ արայցէ :

Միլիտոս :

Հա՛, հա՛, հայ հա, հա, շարաճ Դոն Ժուան,
դու իմ խօսկն ողջ արարիր խոտան :
Ես քեզ չտայցի դու չեկչենդ չառնես ,
Թէ միւսանգամ կրկին ունենեմ ես ,
Ընկեղծնամ առամ որ մօրն կասեմ ,
յետոյ կառեանես զայս խաղ ինչ կըերեմ :

Լուսիշայ :

Լսէ Միլիտոս , քոյ կերպին խօսիր ,
չատաս բարբառում, դրխառ ինձ լսիր :
Ես ամենեւին երկիւղ ոչ կրեմ ,
ամ կուզես ասա ոչինչ փոյթ չունիմ :

Միլիտոս :

Ոչինչ փոյթ չունես , կացիր առօրէն ,
փասպուչ տալ կտամ , մտնեմ էնօրն :
Որ ինձ աղաչես տալ 'ի քեզ փրկել ,
յուսամ էնօրն էստոնք մտածել .

Դոն Ժուան

Պարոն Միլիտէ՝ վասն էր բարկանաս ,
սա չէ մեղուցեալ , զինարդ սպառնաս :
Ես ինքն մեղայ, յանցանս իմ ներեա՛ ,
այլ ոչ արարից, այս անգամ մեղայ :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Լուսիշայ :

Պարոն Պօն Խուան, չումարաս վախման,
ունայն տեղումն նեղյայա տալման :
Ինչ կուզէ առի ոչինչ մի վախել ,
Թող մամին անի, ինչ ուզի առել :
Չերէկ օճախումն որ ես քեզ մտի ,
մամէն տեսէլայ ոչինչ որ չասի :
Սա ինչայ էօքան, որ բարբառումայ ,
Թող մամին ասի տես ում փայուչ կտայ :

Միլիտոս :

Շաբաշ Լուսիշայ, ինձնից չես վախման ,
քոյ սուրս հարթի կողմնաս ընկամին :
Այդ քո տերերքովդ կռիվս տալման ,
ինձ նախատելովդ յուշունցաս տալման :

Պօն Խուան :

Պարոն Միլիտոս, վախն էր զրպարտես,
ոս ոչ անարգեաց, ընդէր սուտ ասես :
Թող մամին ասի, սես ում փայուչ կտայ ,
քեզ ոչ որոշեաց, բարուք մատծեմ:

Միլիտոս :

Դուք երկուքդ էլ միաբանվէլէք ,
ինչ որ ես ասեմ դուք ինձ նեղադրէք :
Ես էլ այսուհետ էլ չեմ խօսելէց ,
Լուսիշայ լսեր չեմ մոռանալէց :

Լուսիշայն բարկացեալ :

Լէվայ Միլիտոս, քոյ մտնին պտհես ,
ինչ կուզես արա երբէք չխնայես :

[Երթեցն :

Միլիտոս :

ԽՏՐԱԴԻՄԱՑ

Լսիր Լէոնիշայ խերիք թօղ առես ,
Լսիր Լէոնիշայ տես ինչ ասեմ ես :

Դօն Ժուան :

Տեսեր բարեկամ դու զինչ արարեր ,
դժրողութեամբ քով զայս սահմանեցեր :

Արլիտոս :

Զուամարաս փախման Պարոն Դօն Ժուան ,
և ինչ որսրի դու չես խասկաման :
Սուտ կռիւ տվի որ բան իմանամ ,
ահա իմացայ ես շատ ուրախամ :
Կամեցայ գիտել արդեօք սիրումք ,
և ձեր սիրելն ինձնից գաղումք :
Նա ինչի խաոր որ հանդիպելաս ,
մինչև օթախում ինձնից գաղելաս :
Դժրող Դօն Ժուան , փապուչիր խանում ,
չէկհէնդ առելն դու չիր ընդունում :
Մինին չում տարար խօլվաթ օթախն ,
կարծեա չէր լուծեալ չար Արլիտոսն :
Տեսիր ինչ փանդով բաներ իմացայ ,
էն որ չիր կարծել ես տեղեկացայ :
Ին ժամանակումն միմեանց օգնումք ,
ես ժպտամանի դուք խասկաման չէք :
Իրաւէի որ դեռ դու երեխայ ես ,
յատկապէս որ շատ միամտիցնես :
Ես քեզ հալ կերերեմ յուսամ մտածես ,
ինձ քեզ բարեկամ ճշմարիտ կարծես :
Այժմ դու ամենչես Լէոնիչին տեսիր ,
որքանիմ սիրում ինքնէն մատծիր :
Տեսիր դա ինչպէս քեզ պաշտպանեց ,

տուանց երկիւղի ինձ հետ կռիվ տվէց :
Որքան վախացրի, նա չխոնարհե՛ց ,
դու էլ պահորիր նորա սիրել ըստէնց :
Թէպէտ և դու էլ նորա կողմնիր ,
բայց նա օգնէց քնած տմանչիր :

Դոն Ժուան :

Ծառայածութեն Թող , տամ զինչ առնեմ ,
գուցէ ասիցէ կարի երկնչեմ :

Արլէկտոս :

Ո՛ւմ պիտի տամ՝ չումարած վախման ,
ի՛նչ մորն կասի էնգլիցաս գողման :
Դուեւ դու դրայ մորն լէվ չես ճանաչել .
դայ մին դանդայեայ, որ խաղ չի ընկել :
Հէնց բեռան բանայ, նա ողջ կխասկանայ ,
ի՛նչ սերման ցանել շատ կուրախանայ :
Դու եմց սատանոր ըղէայ յետ կգոմ ,
փեսէս ինձ տաս որ էս օր շուտ գոմ :
Գնամ ես տեսնեմ նա ինչ բան ունի ,
հէնդ առես տանեա ՚ի վերայ մեզի :
Թէ զուչաս եկել կխայտառակեմ ,
բազմութեն միջում վերեդ կվայեմ :
Կասեմ եկ դէ տար ի՛նչ քեզ մօտ բերեմ ,
աչկովաս առում վայելում կասեմ ,

[Խրմեիցէ Արլէկտոս :

Դոն Ժուան :

Այնմ երշանիկ զիս գոլ տեսանեմ ,
Իստեւայն սիրեց զայլ հոգ ոչ ունիմ :
Սէր նորին յաղթեաց, ո՛չ կարաց ժուժել ,

ընդ Մելիտոսին չերկնչեաց վիճել :
Նա պաշտպանեաց զկուռթն իմ.
սիրեցից վստահ, յումմէ՞ երկնչիմ :
Ահա՛ ՚ի նոցունց ես քաջալերիմ,
լծէ զանդադրեցայց, կարի սխալիմ.
Պժրեաց Մելիտոսն, յոյժ բարւոք արար ;
որով նա եցոյց զօրութեան իւր կար :
Տես որպէս պատրեաց զմեզ երկուեան ;
սէր մեր յայտ արար, որ ՚ի Թսքատեան :
Ահա ես երթամ առ իմ սիրելին ,
առ ՚ի յայտ ածել որ ինչ պիտանին :

Տեսարան երրորդ.

Սրահ մի պարտարէզով. ծառաւորքն յարդա-
րեցեն զսեղանն :

Ռուքսու :

Ակեմ, Մոհմադ, Սուն Ջակօբ Անդոն,
ան մէջ կայ սարնջամ ըլլի հօ լաւ :

Յակոբ :

Թուում քրայ ուխայ ըէրայի քէրթայ ,
լանե քա վառտէ, քայէքունէի ջսլթայ :

Անտոն :

Սինիօռ Ջակոբ, տում խոֆայ մատշօ ,
բտլէր ջօ կէհտայ խօշիսէ կլօ :

Մոհմադ :

Սինիօր Անտօնի եէ բօհթ նադան հէ ;
սալկա օֆիրդի համէշ դէկտահէ ,
Խադ տօ նէի կրտայ ջօ տպ նօքր հէ ,
էօի բուջտայհէ ջօ տպ սահէպ հէ :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Անդօն :

Գօրայ սօղ կայ դօլ՝ էսի հէ բայի ,
իս մլուքմէ հէ՝ բրի մպրուլի :
Բուքայ մրտաշէ բիլատ կայ բիչմէ ,
պէսայ կա վասաւէ սօղ կամ կրտաշէ :

Յակոբ :

Իմ օղլի քէաֆէր թում համկու թէքայ ,
համօրայ վիլաթ , չօ հում մէրթաթայ :

Բէքսու :

Մէրէ սապ տում չաւ , կուչ կամ մանտկըօ ,
համ սօպ կրէգայ գալի կուչ մատ դօ :

Անդոն :

Այմ դիտըր Մասօբ՝ տում կաֆր բօլտայ ,
համբի քրիստանհէ՝ տում կաֆր կէտայ :
Մօ բատ չօ կէտայ , կուչ տում սմստայ ,
հէվան կա մաֆիկ կուչ բատ նէի ջանտայ :

Յակոբ :

Պէր դիր բահարան բէրանօ իմոյ ,
ուզումնեմ մօրթէմ՝ աս օէվշնէրին :
Երգնչիմ յահեղ՝ դադասդանէ քօյ ,
սոնք ոմ շուննին որ ինձ քիւֆր տին :
Երկու ձօթ կանէմ աս դինսչներին ,
եւ էնքան սաբրեմ որ հասոնք ամէն :
Բաղդամ սատկումի , որ ասոնք ամին ,
ընչի՛ ինձ ամին տըլայիս ամէն :

Մահմադ

Ահապ քիմայ բօլտայ՝ հինդիմէ բօլօ ,
խաֆայ մօտ հօ ջան ահապ կու կէդօ :

Մտանէ Մխլիտոմն բարեկացեալ :

«Բէնայ խըբր հէ՝ էօրի շօր կրտայ ,
կուչ շրմէկի հէ կրտայհէ խըֆայ ։

Յակոբ ։

Աղայ Միլիտոս ղուրբանդ էրթամ ,
ինձ ասա տեսնեմ սաէղ եօլրամ ։

Միլիտոս ։

Ինչայ պատահել ինձ ասա տեսնեմ ,

Մահմադ ։

Գալի դէտահնէ քօլոտհնէ մօրթեմ ։

Անտոն ։

Կամ նի կրտայհէ թրայ մզալ հէ ,

Բքառու ։

Կուչ նի սմատայ ջանգլի հէվան հէ ։

Յակոբ ։

Իս դինօզներն ինձ սպանեցին ,
ես ղարիբ մարթեմ իննից ի՞նչ կուզեն ։

Միլիտոս ։

Բոլոր քո ծողկնայ երեսաց ալէլ ,
մինչ էս աստիճանն՝ եկելաս հասել ։
Ինչ որքեզ ասեմ՝ դու երբէք չառնես ,
թէ՝ իշել խօսեն բռնես լէվ թանկես ։

[Յակոբն երթիցէ երգելով ։

Միլիտոս ։

Իս նոտան կայ բատ տում լօք կայի սունսայ ,
մտրօ ուսգրի՝ ջրտ գալի դէտայ ։
Կամնի կրտայ հէ , եէ քիայ բատ հէ ,
ջա նօքր հուտայ իննէ քիմ վասոտէ ։

[Սպասաւորքն երթիցեն ։

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Մելիտոս :
Լէվկերդ վարվեցայ՝ ես հաճոյացոյ,
երկու կողմիցել սիրելի դառցայ :
Աչքս անխափան հիրար կկպէն,
էլ չեն վախելէց ինձ յոյս կըռնեն :

Տեսարան չորրորդ :
Պարոն Գասպարն մտանիցէ հանդերձ կուչնա-
կանօքն ՚ի նախկին, սրահն ուր սեղանն պատ-
րաստեալ իցէ :
Գասպար :
Խնդրեմ ես ՚ի ձէնջ Պարոնայք և Տիկնայք,
էնպէս համարէք դոր ձեր տանն կայք :
Համեցէք նստէք անոշ արարէք ,
ձեր պատուաճորնամ էնպէս համարէք:
Պարոն Մելիտոսն Լուսիշին հենդ արարեալ
եկեսցէ առ Դոն Ժուանն :
Մելիտոս :
Պարոն Դոն Ժուան հինքառ էս մօլին ,
հէչպ արամ մէջլումն ես ունեմ տիկին :
Դոն Ժուանն ամաչելով միսին հենդ արարել
երթիցէ առ մի կողմն սեղանին և նստիցեն :
Դոն Ժուան :
Ոչ կարեմ յայտնել զկիրս հոգւոյ իմոյ ,
Լուսիշայ :
Զինչ անխորժակաց ճնչի հոգի քոյ :
Դոն Ժուան :
Չէք պաստճառ ճնշման այլ զուարճութեան,
Լուսիշայն ձեռն մատուցանելով Դոն Ժուանին,

ԽՏՐԱԴԻՄԱՑ

Զեանիս հետ ընկնիլ միշտ իմ սեպհական ։
Պրօն Ժիւլեան, ապշեալ զձեռն նորին։
Նոյնպէս դու ընկնիլ մի իմ սիրտակցան ։

Լուիզայ ։

Ինձ ուրախացրիր Պարոն Պրօն Ժիւլեան ։
Պարոն Մելիտոն կանգնեալ սեղանիցն ասել։

Մելիտո ։

Ով հանդիպացեալ լաւութիւն խնդրեմ,
համարձակութիւն եւ ՝ի ձէնջ հայցեմ ։
Յուսամ որ կտա՛ք ինձ արձակութիւն ,
վասն ասելոյ մին սատիրէութիւն ։
Ոմանք ՝ի բազմականաց ասիցեն՝ բրաւօ, ամե-
նայն հաճութեամբ ։

Մելիտո ։

Բօան ինչ կուզի՝ ով պարոնքն ասէք ,
ընդհանրայ ազգում դուք քաջէք տեղեակ ։
Սակս տեսանելոյ աշխարհ զօրաձայնի ,
որ տեսակ տեսակ բազում ինչ ունի ։
Թէ ոմն ի բնէ կոյր ծնեալ լինի ,
յանկարծ իւր աչքն թէ լուսաւորի ։
Արեգական աստղքն կանթեղացանի ,
շատ մեծ զարմացումն իւրն կպատճառի ։
Մեք որ աչք ունենք, չուեմ չենք զարմանան ,
քանզի յարաժամ զայն մեքեամբ տեսման ։
Բայց թէ մտածենք գիտութիւն ասենք ,
շատ կզարմանանք որպէս թէ քունենք ։
Որ մեք չենք ընկել որպիսութիւնն ,
սակս անտեղեկութեան նորին, զինչութիւն ։
Այժմ օրինակ բանիս եւ մեկնեմ ։

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

էն քինչ դիտումայ, ահա ես առեմ :
Տեսէք պարէգօտն, որ աստ բոզմեալ կայ,
որ քան պարէգակն պատուով իփէլայ :
Լծանական հոգին առաւել փայլէ ,
որ արքայութեան քնիկ ժառանգէ :
Մեք կնճեալ պարտիմք վասն մեր բախտին
որ չեմք կոյր ծնել, փառք մեր արարչին,
Այժմ փայլելումանք սէր արեգակին ,
ոչ առեմ անշունչ սպասաւորին :
Որ ծառայումայ ըստ Տեառն բանին ,
այլ առեմ զօէր աղայ Գասպարին :
Արդ մեզ արժան է լինիլ խոհական,
'ի հատուցանել զոր ինչ է արժան :
Ուրեմն եկէք մի թաս մեք խմենք ,
և առողջութիւն 'ի Տեառնէ խնդրենք :
Նման առողջութեան աղայ Գասպարին ,
մանաւանդ վասն ընտանեաց նորին :
Ճիպ, հիպ, հիպ, հիպ, հուռռէ ծառամ արեգակ,
համարեմ ինձ քեզ եղբայր և որդեակ :
Ամենեքեանն ողջունեալ ըմպեցեն. Գասպարն:
Մերթեցէ :

Մի խոռ :

Տեսի՞ք բարեկամք ինչ քամի տվի ,
քէֆն եկաւ տեղն գնաց լիկօռ խանի :
Այսօր ես մարդոյ, ինչպէս վերթուած
էապէս փոքր քամով երկինս ալացան :
Լսելի լինի աղաղակ, ամենեքեանն երթիցեն
արտաքս :

Տեսարան հինգերորդ :

Սրահ մի զարդարեալ · ոմանք ձեմեցեն և ոմանք նստեալ կիցեն · մտանէ Միլիտոսն բարձրաձայն ծիծաղելէ :

Միլիտոս :

Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, ինչ տեսի, տեսի,
զուարճալի տեսքեր որպէս կօմեդի :
Ապատաճառք մեր քէֆուլացէլան ,
հիրաւի թանկագին կուրիլին տալման :
Յանուն զաւըսընյին ողջին թանէլայ ,
էս հայեսատանցին ինչ ողայ մարլայ :
Իս միջնորդ ընկայ էսսոնց դատարացրի ,
էս մին ընկուլթիւնն սոցա արարի :

Երթիցէ առ Պարոն Դոն Ժուանն :

Միլիտոս :

Եղբայր սիրելի չոնմ տեղդամ նստել ,
դեռ ձեռ չես վեռման ամանչելուցել :

Հէնդ արարեալ երթիցեն առ Լոտիշայն , և զՈւէլինայն հէնդ առարեալ ասիցէ :

Միլիտոս :

Աէրկաց Ուէլինայ մամիդ քեզ կանչեց ,
եկ ես քեզ տանեմ ոտի պատուիրեց :

Պարոն Միլիտոսն երթիցէ , Պարոն Դոն Ժուանն նստիցի առ Լոտիշերուն :

Դոն Ժուան :

Արդ ասա տեսից դու զինչ խոկայիր ,

Լոտիշայ :

Ընդ քեռս խօսէի, դու այժմ չտեսիր :

Պարոն Միլիտոսն վերադառնայ առ Լոտիշայն:

Միլիտոս ։

Սաղամ Լիտիշայ ինձ հետ խաղալիս,
որ կտալէս աչկ յունքդ վերէս խաղելաս ։
Ես քեզ կարծումի դու խելօք միսաս,
բայց այժմս տեսի դեռ հօրախայեաս ։
Դու չես խաչկացել ինչամ արարել,
յետոյ քեզ կասեմ դուրաս սղալել ։
Ես այժմ պաչեմ որ ինձ հետ հաշտվես,
ինչ նախանձ ունես սրտիցդ հանես ։

Պարոն Միլիտոսն գրկեալ համբուրեսցէ, և դառնայ առ Պարոն Դոն Ժուանն ։

Միլիտոս ։

Այս Թինկ եու էր ջէլս· ընդէր նախանձես,

Լինեալ 'ի հոնդէպ նոյին, կանգնեալ ակնարկիցէ առ Պարոն Դոն Ժուանն ։

Միլիտոս ։

Թէ դու վարկթ տեսնես հատ քաշելէց չես,

Պարոն Դոն Ժուանն ընտապա համբուրեսցէ զԼիտիշայն ։

Միլիտոս ։

Նախանձն յայնժամ տեղիք կունենայ,
որ սեպհականել չկարողանայ ։

Լիտիշայն ծիծաղելով երթիցէ ։

Դոն Ժուան ։

Դու կարծեմ ունիմ պատճառ նախանձու ։

Միլիտոս ։

Երաւծ Դոն Ժուան ինչ արարիր դու ։

Դոն Ժուան ։

Զիք իմ ձգլուցեալ, ընդէր զրպարտես,

Միլիտօս:

Ես չեմ զրպարտում շատ ուրախամ եմ ,
այս դու Դօն Ժուան իմ ղադրն գիտես:

Դօն Ժուան :

Այո քաջ գիտեմ բարեկամ իմ ես,

Միլիտօս

Զգոյշ Դօն Ժուան դու ուշում չառնես :

Դօն Ժուան :

Բա՛ն լինի երբէք ես ոչ ասացից ,
՚ի վախճան գործոյս յայնժամ յիշեցից :

Միլիտօս :

՚Ի վախճան գործոյս ում կուզես ասա՛ ,
և բոլոր անցքն կուզես պատմեմ :
Յայնժամ քեզ ոչով չի նախատելէց ,
կասեն վերջումն օրէնք կատարէց :
Բայց դու մեծ եղբայր ինձ չմոռանաս ,
ինչ որ քեզ կասեմ էնէլ պահել տաս :
Որ աշխարհս տեսնի դու մարդամ եղել ,
ինչպէս բարեկամամ քեզ հանդիպէլ :
Օրինակ դառնամ աշխարհնիս համար ,
թէ գործք իմ արդեօք ունիցի համար :

Դօն Ժուան :

Սատահ լե՛ր յինէն թարց այլայլութեան ,
ունիմ կատարել ըստ քո ցանկութեան :
Ահա բնութիւն իմ հանգիստ ի՛ւր խնդրէ ,

Միլիտօս :

Ես էլ քեզպէսամ քունն իմ տանէ :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾ ԵՐՐՈՐԴ։

Տեսարան առաջին ։

Առ ծովեզերբը մօտ Դոն Ժուանն ճեմեսցէ ։

Դոն Ժուան ։

Տեսչութիւն վերին հաստատեաց համայն ,
կարգ և սահման եդ անայլայլական ։
Ահա այս չքնաղ տեսիլ կոհակաց ,
զմխիթարմբք հարեալ ո՛չ առաջ խաղաց ։
Ահեղ խոխոջմամբ բարձրաձայն գոչէ ,
առ սահմանն եկեալ՝ անդ դադար առնէ ։
Անբարբառ ստեղծուածս քարոզէ ազդու ,
մեզ բանականացս լինել հեզ հլու ։
Առ 'ի կատարել զկամս արարչին ,
որով ժառանգել զտեղին վերին ։
Աւա՜ղ մեզ աւա՜ղ, որ բանականք եմք ,
նման անասնոց անբանից վարեմք ։
Անձնիշխան կամք մեր միշտ ազատամբք ,
օրէնք Աստուծոյ յար արհամարհէ ։
Թէպէտ բնութիւն մեր է պակասաւոր ,
բանութեամբ իւրով է յոյժ զօրաւոր ։
Պակասութիւն իւր նա 'ի մէնջ խնդրէ ,
զլանալ չկարեմք քանզի հզօր է ։
Բայց ստեղծիչ մեր համայն տուեալ է ,
վասն ծարաւոյ ջուր ստեղծեալ է ։
Սոյնպէս սակս կարեաց, որ ինչ պիտոյն է ,
նախատեսչութիւն զայն պատրաստեալ է ։
Աւաղելի է բնութիւնս մարդկան ,

այնու ոչ վարիլ, որ իցէ պատկան ։
Այլ հակառակօք նոցին ընթանայ ,
զօրէնս Այ ոտից կոխան տայ ։
Առ 'ի սանձ բնութեան վաւաշոտ կրից ,
կարգ ամուսնութեան եւ սակս համայնից ։
Որք ոչ կարիցեն զբնութիւն սանձել ,
սոյն սուրբ կանոնին զկարգս ուղղել ։
Այժմ ուրեմն խոկալ է կարի արժան ,
չանցանել երբէք զօրինօք Տեառն ։
Լինել հպատակ օրինաց նորին ,
առ 'ի ժառանգել զվերին տեղին ։
Արդ՝ ես ըստ որում բնակիմ յաշխարհի ,
ուղղագնաց լինիլ է ինձ ըղձալի ։
Ուրեմն չէ պարտ հրաժարիլ անտի ,
որ 'ի Միլիտոսէ այժմ առաջադրի ։
Զքնաղ Լուսիշայն խոհեմ երեւի ,
սերտ որովին սիրէ, է այս յոյժ յայտնի ։
Ուրեմն պարտիմ զսիրողս սիրել ,
և զսէր նորին ոչ արհամարհել ։
Այլ զսա ընտրել վասն իմ զուգակից ,
սակս աջողութեան խնդրել 'ի յերկնից ։
Ով տէր ստեղծիչ թէ այս է կամք քո ,
ուրեմն յաջողեա զխնդրուածս իմոյ ։
Թէ ոչ կամիցիս սակս բարութեան ,
ուրեմն խափանեա թարց մշտակրութեան ։

Ժամանէ անդ Պարոն Մարկոսն ։

Պօն Ժոռճան ։

Ողջոյն քեզ Մարկոս , մինչ ցարդ ուր էիր ,
զի զխոկմունս իմ աստ դու լսէիր ։

Մինչ ցայժմ խոկայի զուեաչութենէ ,
զբարձր զօրութեանց և զսահմանէ :

Մարկոս :

Այո, քաջ գիտեմ, բանի առուրք են ,
որ միտք քո յուզի · · [ծիծաղ] և անծանօթ չեն :

Դոն Ժուան :

Բանք շփոթաւորք զմիտս շփոթեն ,

Մարկոս :

Բայց կարծեմ ՚ի քեզ այս ոչինչ զօրեն :

Դոն Ժուան :

Ոչինչ զօրեն այս , չգիտեմ զինչ ասես ,

Մարկոս :

Դու բարւոք գիտես, յինէն հարցանես :

Դոն Ժուան :

Բացատրել բան քո ես ՚ի քէն խնդրեմ ,

Մարկոս :

Զի՞ք խրթին ինչ բան, զինչ բացատրիցեմ ,

Դոն Ժուան :

Որ միտք իմ յուզի . . . . և անծանօթ չեն ,
ահա այս բան քո կարի մթին են :
Մանաւանդ կահի՝ և ծիծաղ քոյին ,
զխաղաղ միտս իմ ՚ի շփոթ արկին :

Մարկոս :

Զո՞ պատրել կամիս, Պարո՞ն Դոն Ժուան ,
զծայնն ծուլա կարծես տալ խափան :

Դոն Ժուան :

Զինչ լռեալ յինէ, բան ինչ չասացի ,

Մարկոս :

Զոր ինչ ես լսայ, ես զայն ասացի :

Դոն Ժուան ։

Տեսչութիւն խորհել և ոտնձան խորհել ,

Մարկոս ։

Կյանքը այժմբան է , համեմայ ինձ լսել ։

Դոն Ժուան ։

Ընդ միջեալ բանք իմ անկատար մնայ ,

Մարկոս ։

Զ խոկմունս քո բացայայտ ցոյց տայ ։

Դոն Ժուան ։

Ես ոչ փախչեցի զխոկմունս մտաց ,

Մարկոս ։

Յայտնի սաստցեր ժարց կասկածանաց ։

Դոն Ժուան ։

Ես կասկածեցայց , վասն էր կամ յումմէ ,
մանաւանդ 'ի քէն 'ի բարեկամէ ։
Քա՛ն լեցի Մարկո՛ս , յինէն վստահ լեր ,

Մարկոս ։

Պարոն Դոն Ժուան մի շողոքորթեր ։

Դոն Ժուան ։

Յուր ինձ բարեկամ ոչ շողոքորթեմ ,
'ի քէն ես ծածուկ բան ինչ ոչ ունիմ ։

Մարկոս ։

Դոն Ժուան հայեա՛ց և զգաստ խօսեա՛ ,
սիրտ քո ընդ բանիդ դու համեմատեա՛ ։
Դեմքն է հայելի ցուցանօղ սրտի ,
սիրահարութեամբ միաք քո յար յուզէ ։
Սասնորոյ խոհեա պատեացութենէ ,
մանաւանդ զիշխանէ և զահմանէ ։

Դոն Ժուան :
Տես դու զրպարտես առանց իրաւանց,
չկարես հաւաստել միայն 'ի խոկմանց :
Մարկիս :
Այո՛ չէր հնար զսէր քո գիտել,
Թէ տեղ դիմաց քոց՝ կարէիր գաղել ։
Բայց նա մատնեաց զքեզ՝ ես ոչ զրպարտեմ,
եթէ ուրացիր՝ հաւաստել չկարեմ :
Արդ առ 'ի վախճան այս վիճի մերոյ,
երդումն լիցի արդար դատիչ քոյ ։
Դոն Ժուան :
Յաղթեցեր Մարկիս՝ ոչ ըստ իրաւանց,
բռնադատելով՝ սրտաբոյ կարգաց :
Դու մի՛ երկնչիր՝ վասն գաղելոյս,
չիք իմ խոստացեալ և ոչ տուեալ յոյս :
'Ի բարեկամէ մերմէ յորդորիմ,
Խտիշայն սիրել, քանզի յոյժ սիրիմ :
Մարկիս :
Բարեկամն մեր ո՞վ է Դոն Ժուան,
զոր կարծես գիտեմ թարց նորին անուան :
Այդ անուն նորին մականուանական է,
Դոն Ժուան :
Մեր սերտ բարեկամ Պարոն Միքլաոսն է :
Մարկիս :
Մեր սիրտ բարեկամ դու զնա կոչես,
Դոն Ժուան :
Այդ զինչ ասացեր դու ոչ ճանաչես :
Մարկիս :
Ես քաջ ճանաչեմ, դու 'ի վրիպանս ես,

Դոն Ժուան :

Թուլութեան կարծեօք դու ՚ի պատրանս ես :

Մարկոս :

Ուղղադատութեամբ այնպէս ճանաչեմ,
որպէս ծովս այս յայտնի տեսանեմ :
Պարոն Դոն Ժուան, ինձ ասել մաղթեմ,
զայլ ոք սիրեսցես, թէ զիս ատիցես :

Դոն Ժուան :

Հակառակ բանք քո զմիտս իմ շուարէ,
զի՞նչ եղանակաւ ոք զիւրն ատիցէ :

Մարկոս :

Նա զոր մեղս գործէ, զինքն ոչ ատէ՞.

Դոն Ժուան :

Բացատրեա տեսից զի՞նչ մեղս գործէ :

Մարկոս :

Զանգուած է մեղաց, Դուէն է մարմնացեալ,

Դոն Ժուան :

Արդարն ասեմ՝ չիք իմ ինչ տեսեալ,
աննենգ սէր նորին միշտ եմ վայելեալ:

Մարկոս :

Հաւատամ բանիդ, սէր նորա ցուցեալ,
բայց աննենգաբար չէ զայդ արարեալ:
Ի՞նչ է բնութիւն մտաց և սրտից,
մարդն է լոկ ասացեալ բանից .
Չէ պարտ շողոքորթ ասից հաւատալ,
որք դիւրեն պատրել և հաճոյանալ:

Դոն Ժուան :

Նա չէ ակնկալ, ի՞ւ հաւատացից,
որ պատրել կարի ՚ի ձեռն բանից :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Անխարդախ մտօք հաւատարմաւ սիրէ ,
անհենգ սէրն իւր բեւեռել կամի :
Սակս այսորիկ նա զիս յորդորէ ,
սիրել զՃիւլիշայն, որ արիւն իւր է :
Մարկոս :
Արդ որովհետեւ յինէն երկբայես ,
տուր ինձ պատասխան, զոր հարցանեմ ես :
Նա զիս յոյժ սիրէ՞ թէ զքեզ սիրէ ,
Դոն Ժուան :
Ի գործոյ իւրոց թուի զիս սիրել ;
Քանզի եթէ զքեզ առաւել սիրէր ,
զՃիւլիշայ իւր հրաւիրել ունէր ;
Մարկոս :
Ահա այս բաւ է, զոր լուայ ՚ի քէն ,
այժմ հաւատասցես զորս լուար յինէն :
Ի պատեհ ժամու ասացից նմա ,
սիրեմ զՃիւլիշայն, թէեւ զի՞նչ առնէ դա:
Տեսանելոց ես յոյժ փաղփաղակի ,
դժբողութիւն իւր արասցէ յայտնի :
Դոն Ժուան .
Դա դժբողութիւն ինձ ոչ արասցէ ,
թէ և Պետրոսն զքեզ ընտրեսցէ :
Հաւատարմաւ գիտեմ արգելելոց է ,
քեզ նախադասիլ երբէք ոչ թողցէ :
Մարկոս :
Սատն Պետրոսի ընդէ՞ր երկբայես ,
Դոն Ժուան :
Թէեակեան բանիւ լոկ երկբայեմ ես :
Սատն հայրակիդ զուցէ ընտրիցէ ,

և գերասէրն ինձ տալ կամիցէ ։
Բայց լո՛ւր ինձ Արարկոս, այժմ յապաղեմ ,
մինչ յուսադրեցիցս, ապա դու առա ։
Ահա ժամանակն եհաս երթալոյ ,
Եւ այժմ երթիցուք առնել չայ ըմպելոյ ։

Տեսարան Երկրորդ ։

Աենեակ մինջելոյ ։ Պարոն Դօն Ժուանն նստեալ առ սեղանովն՝ գրիցէ ։ Պարոն Արի-լիտոսն մտեալ ասիցէ ։

Արիլիտոս ։

Բարի երեկոյ Պարոն Դօն Ժուան ,
յուսամ քոյ գործիդ չլինեմ խափան ։

Դօն Ժուանն գաղջիցէ զթուղթն ։

Արիլիտոս ։

Ո՛վ ներգործօղ չար, չուսմարաս գաղում ,
դեռ դու ինձանից երկիւղած կրում ։
Իրաւ տխուրամ կապէսաս վարման ,
զայրացու ընդունելութենից ես շատամ խոցման ։
Թէ՛ւ դու ինձանից էս գիր չգաղիր ,
հարցանելէց չի յայնժամ կատեանիր ։
Բայց որովհետև դու այժմ գաղեցիր ,
հետաքօտութեան ինձ տեղիք տվիր ։
Յաւակնապէս որ դու յինէն երկնչայես ։
դու սուր դանակով իմ սիրտն խոցես։
Ո՛վ ապերախտ չար քեզ եդքան սիրեմ ,
որ ես իմ կեանքն քեզ չխնայեմ ։
Ի՞սայ իմ վարձն որ վճարումս ,
երկրպագութեամբ քով դու ինձ խոցումս ։

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ

Դոն Ժուան:

Պարոն Մելիտոս, կարծիք քո թիւր է,
սիրտ իմ ՚ի սիրոյ քոյոյ երկրայ չէ:
Զիք այլ ինչ պատճառ զաղման այս թղթոյ,
պատկառիմ ՚ի քէն սակս գրելոյ քո:
Քանզի կացութիւնս արգել արկանէ:
բնաւ ոչ յայտնել զոր սիրտ իմ կրէ:

Մելիտոս:

Դրա մասին երբէք ոչինչ մի խորհել,
Թէ ես իմանամ ոչ ում չեմ ասել:
Սան կացութեանդ ինչպէս մտածում,
Լիտիշէն որ կայ դու փիքրաս անում:
Դու ինձ մին խօսք տուր ես գնամ խօսեմ,
կանեմնես յետոյ ես ընչէր կառեմ,

Դոն Ժուան.

Պահանջումն քո խիստ դժուարին է,

Մելիտոս:

Դու միայն խօսք տուր քեզ ոչինչ փոյթ չէ:

Դոն Ժուան:

Պատկառիմ ասել ես ՚ի Պետրոսէ,

Մելիտոս:

Մի թէ կացութեանդ նա անտեղեակ է,
բայց նա էտ մասին ոչինչ փոյթ չունէ:
Նա շատ հարուստայ ոչինչ միտք չունի,
որ իւր Լիտիշին տայ մին հարսնի:
Եւ բայցի քեզնից չի տալեց ոչում,
յուսդ մեծ պահիր, ինչ ջիգրաս առում:

Դոն Ժուան:

Հոգն իմ այս է, եթէ յայտնիցեմ,

երկնչիմ գուցէ ստրջանայցեմ :
Եթէ ումն հարուստ զնա խնդրեսցէ ,
գուցէ զիս Պետրոսն արհամարհեսցէ ։

Միլիտոս :

Ես ինչպէս տասում իրան զարմացայ ,
Պետրոսն կարծեմ փողասէր մարդայ :
Որ էտպէս քաշ վարք նա բանեցանի ,
ինքն իւր ձեռնովն իւր խայտառակի ։
Բայց էսէլ ասեմ թէպէտ քեզ սիրէ ,
մինչ քոյ մտքինն նա տեղեակ չիցէ :
Թէ մինն դուս գոյ Լիտիշին ուզի ,
նա ձեռաց չի տայ , թէ լէլ մարդ լինի :
Ես էս աղագաւամ քեզ յորդորում ,
որ յառաջանաս յայտնես զդիտում :
Ինձ միայն տուր էլ դու բան չունես ,
մխին կպրկեմ էլ երկեւղ չկրես :
Եթէ լաքփաթի ումն որ դուս գոյ ,
չի կարող գտանել զսիրելին քոյ :
Թէ չես հաւատման իմոյ այս բանի ,
ահա մեր միջումն թող վկայ լինի :

Դոն Ժուան :

Պարոն Միլիտոս այժմ հաւատացի ,

Միլիտոս :

Այժմ հաւատացիր , տխրեմ իրանի :

Դոն Ժուան :

Լաւ է հաւատալ քան երկբայ լինել ,

Միլիտոս :

Լաւէ չերկբայել և զումն խոցել ,
Թուղթն գաղեցիր , յայնժամ երկբայիր ,
այժմ որ երկբայ չես , գիրն ուր դրիր :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Պարոն Դօն Ժուանն հանդիպէ զթուղթն իւր, և տայ Պարոն Միլիտոսին, և նա առնել ընթեռնուցու այսպէս :

Աղաչէին հարեալ: Ծիծաղ բարձրաձայն:

Երբ զերթ արփիակն՝ դու երևեցար,
յաչս եղկելույս՝ նազելի դտար :
Պաշտէին քո գեղ՝ սիրտ իմ գրաւեաց ,
և զաշտէ 'ի նոյն՝ ուժգին թափանցեաց :
Զունիմ իրաւի՝ զքէն տրտնջալ ,
սակս հարուածոցդ 'ի սրտիս եղեալ,
Քանզի աշտէս այս՝ էջ է երկայնթեայ ,
որ 'ի թափանցելն՝ պատճառեացէ մահ :
Այլ առաքինեաց՝ պարզոյ է նշան ,
և Ծայրին՝ բանին կատարման .
Եթէ ինձ սուրիմք՝ ժամանել չէ մարթ ,
առ իմ սենչալի՝ նպատակն անհասթ :
Եմ հակադարձն՝ գթել 'ի շուեղի ,
որ է չարեաց գործ՝ եղկելույս բաղդի :
Թշուառացայց ես՝ յանուրս իմ ողջոյն,
և կեանք իմ իսպառ՝ դարձցին ինձ 'ի թոյն

Միլիտոս :

Իրաւի որ շատ աղէտ շինէլս ,
խնդրեմ ինձ տալ էս գիրն կտաս :
Ոսկումամ տանեմ Իշխեշին ցոյց տամ ,
ուրախացնեմ և հաճոյանամ :
Թէ նա էս կարդայ, էնքան խօշ կգայ ,
չեմ կարող ասել որքան կսիրէ:
Անանձանդ տեսնի որ վառն էր սիրոյն ,
թարց նորին ասես կեանք քո դարձցին թոյն :

Եւ նա քեզ կծողու և այլ կոխել
քան զքեզ զերութեանցն ուսուի կգդնել:
Որ էք քեզ Դոն Ժուան էսպէս գրիչ ունեսց
որ մարդի սիրտն քեզ գել ի ձաւես:
Եթէ ես քեզ պէս գրիչ ունենի,
կարծեմս քեզ նման անբան կնատի:
Եսօր ես բազմաց կշխլացանի,
ում որ ես ոչ զի բուռն կհարի:

Դոն Ժուան:

Ո՛չ պարտ էրծ զսել անիրաւութիւ,

Մելիտոս:

Ես կործ կդնի իւրեանց համբութիւ,

Դոն Ժուան:

Պարտ է մեզ խոհել զօրէնս այ,

Մելիտոս.

Ինչ փուշաս տաւմ թարց մնածելոյ,
Եսպէս բանէրն մեղք մի՛ համարել,
ամ մեզ էսպէս չուժմբիս սուեղծել:

Դոն Ժուան:

Ճահնիես Մելիտոս, պատկառեմ Մելիտոս,
չպանկալ զայլ կին ոմ պատուիրէ,
ովոք չլուիցէ, պատիժ կլեսցէ.
յաւիտյան վերջին փրկիլ ոչ կարէ:

Մելիտոս:

Ես ինչ որ կասեմ, քեզ ոչ ինչ փոյթ չէ:

Դոն Ժուան:

Ցաէիմ վաւն քո, որ զմեղս գործես.

Մելիտոս:

Քեզ փոքր փութայ, դու դատաւոր չես:

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Մտանէ սպասաւոր մի ասելոյ :
Դոն Ժուան օհամ՝ ապիկու եաղ կիայ ;
բռայ օհապնէ , ապիկու ըլաայ :
Դոն Ժուան :
Երթամ բարեկամ , տեսից զինչ ասէ ,
Միլիտոս :
Եթէ կգնամ դու մտիդ պահէ ,
Դոն Ժուան :
Զինչ ինչ պահեցից 'ի մտի իմում ,
Միլիտոս :
Սան Լխտիշին քո հաւատոյ խոստում :
Դոն Ժուան :
Այն խոստանում , որպէս զԼխտիշայն ,
Հաւատչեամբ :
Կարի երկնչիմ ես 'ի յապագայն ,
Միլիտոս :
Քանի որ սաղամ դու երբէք չկոխես :
Դոն Ժուան :
Միշտ և յարաժամ զայդ յուշ ածիցես ,
Միլիտոս :
Սատահ կայց Դոն Ժուան կեանքն իմ քոն է ,
առ 'ի ծառայել կարի յօժար է :

Տեսարան երրորդ :
Արաջ մի զարդարեալ Զլին Մարկոսն շրջեցի :
Մարկոս :
Ես Դոն Ժուանին խնդրել խոստացայ ,
անիրաւութիւն մեծ գոյ 'ի սմա :
Թէ ընդունիցին , պարտիմ հրաժարիլ ,

ահա ես կամիմ զիս 'ի Մեղս մտանել :
Այսն հաստատելոյ զիմս աստուածութիւն ,
պարտ է ինձ առնել խորամանկութիւն :
Քաւ լիցի ինձ այդ նենգաւոր ընթացք ,
որ չէք այլ ինչ նիւթ, բայց միայն որոգայթք:
Որ լարել դիտել՝ առ 'ի ըմբռնել ,
բանտարկու չարին՝ և խայտառակել :
Արդ՝ վախճան բանին թէպէտ ուղիղ է ,
սակայն գործիք իմ նենգութեան թիւր է :
Ատան որոյ պատրաիմ հնար գտանել ,
գործս ընդ բանիս իրաւամբ ուղղել :
Զի վախճան գործոյս՝ ուղղութեան իցէ ,
արդարութիւն իմ անստգիւտ մնասցէ :
[Մտանէ աղախին մի ընտապանէ :

Շուշան :

Ազգմ մին Պարոն՝ մեր տուն եկէլոյ ,
հրամանոց համար ինչ հարցրէլոյ :
Զի քոքար տանիր ես փասէլոյ ,
տան չի իմ ադէն դուս գնաչէլոյ :

Մարկոս :

Գնա Պարոնին կանչիր աստ տաննայ ,

Շուշան :

Դուր գնաչէլոյ՝ նոքար ղրկէլոյ ,

Մարկոս :

Աղարկէր փութով որքան հնարոյ ,

Շուշան :

Արդոյ կկոնչի դեռ արեմանայ :

[Երթիցէ :

ԴԺՊՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Մարկոս

Օ՜ ինչ տարբերութիւն ՚ի մէջ մեր գոյ,
մարդ է բանական, գործն է անհոգւոյ ։
Հոգին բանական՝ է գերագական,
և է լուսատու՝ նա և ՚ի մթան ։
՚Ի ձեռն ուսման՝ պարտ է արծնել,
զժանգն մայրենոյ յայնգանէ քերել ։
Որք չերթ անբանից՝ ոչ ցանկան ուսման,
կենցաղավարին՝ անասնոց նման ։
Հոգիք այսպիսեաց նմանին հողոյ,
որ թաղեալ մնայ՝ ՚ի մէջ մոխրոյ ։
Զգիտել ասաց՝ թէ էր տան,
ինձ կարաց ասել՝ թէ չեմ ես ՚ի տան ։
Այնքան է տխմար՝ որ այս ոչ խորհեաց,
պարզամտօրէն՝ զասացեալն ասաց ։

[Մտանէ Պրն Դոն Ժուանն ։

Ողջոյն քեզ Մարկոս, միայն ես ՚ի տան,
յաղագս խնոյ լուայ, որ չես դու ՚ի տան ։
Մինչ ընթանայի՝ դարձեալ կոչեցայ,
՚ի տան քո լինիլ՝ կրկին ասացայ ։

Մարկոս ։

Արդ ցուցից քեզ այժմ՝ զխաղ թատրոնական,

Դոն Ժուան ։

Գո՞յ յայդմ խաղի՝ բան զուարճական,

Մարկոս ։

Սուղ ինչ երևի՝ բայց է ցաւական,

Դոն Ժուան ։

Դիտել ոչ կարեմ՝ ցաւ կսկծական,

Մարկոս։

Դիտել ոչ կարես, որպէս կրեայես,

Դոն Ժուան։

Դիտելն 'ի կամս է՝ կրելն 'ի կամս չէ,

Մարկոս։

Կրթութիւն ուրեմն՝ առնել արժան է։

Պարոն Մարկոսն կոչեացէ, Շուշան, Շուշան,

Շուշան։

Ադայ եկէլայ՝ ինչ ասացէլայ,

Դոն Ժուան։

Իմ գործս խօսման, աղջիկ ես ինչայ։

Շուշան։

Իւլ դոր քօսելայ՝ դու չի քաղքաման,

Դոն Ժուան։

Արդարն ասեմ ես չեմ, խասկամսն։

Մարկոս։

Դու ես օր տանիր՝ ինձ դու չասեսն,

Շուշան։

Դուս չի եկէլայ՝ առումի ես կար։

Մարկոս։

Իմ գուս գնալն դու գո՞ր իմացար,

Շուշան։

Իս չի տեսելայ՝ առումի ես կար։

Դոն Ժուան։

Ուրեմն լսեցիր որ դուսայ գնացել,

Շուշան։

Ես կարի առում ոչիլ չի ասել։

Մարկոս։

Ուրեմն ես Պարոնին՝ դու գո՞ւ ասացիր,

դուտայ գնացել, դու խօյ տեսել չէք ,
Եթէ չէր խաբար, չում չէկիր տեսնել ,
եթէ խաբարիր, չո՞ւմ սուտաս ասել :

Շուշան :

Ադայ ասացի ինչ պիտի անեմ ,

Դօն Ժուանն :

Դու սուտաս ասում քո աղի ընդդէմ :

Շուշան :

Ավրանի քշտի սուտ ասացէլայ ,
սդայ և քանում դու չի քաբորայ ;
Ես պառաձէլայ մին բան ասէլայ ,
ասդայ դուք էքան ինչ քարշրէլայմ:
Զումար դուք պարնաչ՝ և քաւթունանու ,
չի քարշրէլայ՝ տեմ վաքմանաս դու :
Մին սուտ ասաչի՝ որ վինաս չի կայ ,
Ճարմակ սուտ կասի՝ որ վինաս շատ կայ ;
Բայ քի քավէլայ տագայ տվէլայ ,
չո՞ւմար դուք ինչի՝ եսնայ ընկէլայ :

Դօն Ժուան :

Ումմա թէլ տվէլ՝ էտ ինչ ես ասում ,

Շուշան :

Ես եփ ասացի՝ քեզ թէլի անում ;

Սարկիս :

Թուէպէտ դու թէլի անում չես տվէլ ,
բայց թէլի անում այժմս աս ասցէլ :

Դօն Ժուան :

Դու այժմ չասացիր, տագայ տվէլայ ,
[Շուշանն գլուխն շարժելով ;
Քայէվոր քօսի չի քասկացէլայ ,

տաքայ առացի որ մին քամիէլայ :

Մարկոս :

Թռելով կպելայ՝ ոտայ ում կպէլ ,

[Դոն Ժուան ծիծաղելով :

Բայէվար քօսի չի քառկացելայ ,

Շուշան :

Ինչ ձագրէք առում դուք շատ քնլօքէք ,
յուսամ ուրախ կէք դուք էլ չխարվէք :

[Սրթլիկէգ

Դոն Ժուան :

Արդարև իրա զուարճալի տեսք էր ,

Մարկոս :

Մէրքին խրատ տրկին յոյժ զօրաւոր էր :

Դոն Ժուան :

Մտնաւանդ վասն իմ և վասն աշխարհի ,

Մարկոս :

Աշխարհ ոչ լուաւ , չէ ինչ պիտանի :
Թէ խորագիտնայք մոյն ինչ կայ ծնունին ,՝
զ յօժարութիւն բնութեանց գրէին :
Իմ վարբ համայնից չարեաց և բարեաց :
գրեալ և տպեալ , խրատ լինէր բազմաց :

Դոն Ժուան :

Ինգլանդ հարուստ է այսպիսի գործով ,

Մարկոս :

Զայտոտոտն ցնծայ այլոց պարծանօք ,

Դոն Ժուան :

Անօրժելի գործ՝ կարծեմ թուեցի ,

Մարկոս :

Սակայն յանձնից ոչ պարտաւեցի :

Դոն Ժուան:
Ես թարգմանեցից 'ի գրոց նոցին,
Մարկոս:
Լուսաւորութիւն լինի յոյժ աչքին:
Դոն Ժուան:
Կամիմ ես երթալ, ժամ է գնալոյ,
առ այց ելանել Միլիտոսին մերոյ:
Երէկ ընդ իս էր, բազում ինչ ասաց,
Լիւիշայն սիրել նա զիս յուսադրեաց:
Յետ երկայն բանից, կամս իմ յայտնեցի,
յոյժ ուրախացաւ, յորժամ ծանուցի:
Այժմ դու յայտնեա՛, տեսցուք զինչ առնէ,
Մարկոս:
Կամիլօ Լիւիշայն, դժբողութիւն է:
Դոն Ժուան:
Ընկերութիւն քանի դու մեզ համարես,
Մարկոս:
Գործիք մեր չար է, դու զայս ոչ խորհես:
Դոն Ժուան:
Արդ դու զգողն ոչ սպանանես,
Մարկոս:
Զանմեղն պատրել մեզ ոչ համարես:
Դոն Ժուան:
Ոչ պատրեմ զնա, այլ զՄիլիտոսին,
Մարկոս:
Ընմեզ Լիւիշայն՝ պատրի ընդ չարին:
Դոն Ժուան:
Դիւրին է գտանել հնար ոչ պատրելոյ,

Մարկոս ։

Կամիմ ես ասել յետ ընդունելոյ ։
Ես չար չարարից մեր Դոն Ժուանին ,
իսկ որովհետեւ նա է առաջին ։
Որ կամեցեալ է զձեր Լիտիշոյն ,
տո՛ք նմա ուրեմն, վերջասցի համայն ։

Դոն Ժուան ․

Բայց փութանակի դու կայդ չարիցես ,
արդ երթամ տեսից դու զինչ արարցես ։
[Երթիցէ ։

Մարկոս ։

Բարեգոյն լիցի ինձ սուտից զխոստումն ,
հասել սրջին զինս դիտումն ։
Յայնժամ խիղճն իմ մնացէ ազատ ,
սա 'ի չդատել զգործն իմ անպարտ ։
Մտանէ Պարոն Մելիտոն ։
Բարով բարեկամ՝ Մարկոս սիրելի ,

Մարկոս ։

Զինչ պատիւ ձօնես Մելիտոսդ մոլի ,

Մելիտոն ։

Սիրեցով սախպելեմ քեզ պատիւ ձօնել ,

Մարկոս ։

Ուրեմն արժան չեմ յայլոց է պատուել ։

Մելիտոն ։

Արժանի չես դու, էտինչ ասում ,
քեզանէ ունիմ ես մեծ համարում ։
Ես խոյ քեզպէս չեմ որ դժրող լինեմ ,
որտինս չասեմ, ունայն կասկածեմ ։
Իրաւ տխուրամ ինձ չես ճանաչել ,

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱ՛Ն

Մարկոս:
Ե՞ս քաջ ճանաչեմ դու մի երկրայել,
Միլիտոս:
Թէ՛ ճանաչումս, իմ բնութիւն ասա՛,
Մարկոս:
Դու ինքնին զքեզ բարեպէս կշռեա՛,
Միլիտոս:
Ես խոյ ինձ հարկիւ չեմ կճանաչեմ,
Մարկոս:
Դուն օրինակի ես և ճանաչեմ,
Միլիտոս:
Ուրեմն ասա՛ որ ես իմանամ,
Թէ հաղորդ լինի ես կխոստանամ:
Մարկոս:
Զեմ Սարագիմոյ որ իմն տացէք,
Միլիտոս:
Սարագիմոյ գործ, ես չասա ոչ մեղաց,
Մարկոս:
Ի դիմաց քոյոյ ինձ այնպէս թուէի,
զի նենգաւոր ես նաև զատ մոլի:
Զես դու բարեկամ այլ ստախօս ես,
յայտնես զգաղտնիս և ոչ պատկառես:
Միլիտոս:
Լաւէր բարեկամ էաքանն բաւոյ,
լեմ. չես ճանաչել եաքան իմացայ:
Ուղիղ ասացիր, Սարագիմայ չես,
վասն այսորիկ դու ոչ ճանաչես,
Իմ խոհեմութիւն նենգութիւն կոչես,
կարուչիք առելս մոլութիւն ասես:

Ես քեզ բարեկամ ինձ ճանաչելով,
սրտինս ամեն լթարց պատկառելով :
Նստոնք ինձ վերայ դու մեղս դնում ,
առանց խաղկամայ ինձ վատաբանում :
Պարոն Դօն Ժուանն ինձ լէվ ճանաչէ,
նրանից խարցուր, ինչ կարծիք ունէ:
Ուրեմն փառն էր դու ինձ չես սիրում ,
ինչ որ սրտումդ է երբէք չես ասում :

Մարկոս :

Դու միրաւոր ես անիրաւացի ,
զոր ինչ գիտէի ես զայն ասացի :
Նշտի իմում ունիմ բան գաղտնի ,
երկբայիմ ՚ի քէն մինչ ցարդ չասացի :
Երկու ամ անցաւ որ գանձեալ պահի ,
ոչ գիտեմ մինչ երբ անդ մնալ ունի :
Եթէ բարեկամ ըքեզ գիտէի ,
աներկբայ մինչ ցարդ ասելոց էի :

Մելիտոս :

Տես որ դուստ չարք, որ չարաս կարծում,

Մարկոս :

Յինկուէ քում ունիմ համարում :

Մելիտոս :

Բարձ էտ կարծիքդ որ քեզ պատրէ ,

Մարկոս :

Ճշմարտեան գիտեմ ուղղութեամբ պահէ ;

Մելիտոս :

Լսէր բարեկամ դու ինձ հաճոյն ,
ինչ որ ես ասեմ ած է վկայ :
Որ ուղիղն ասեմ առանց նենգութեան ,

եւ շատ լեզ մարդկան առանց չարութեան ։
Մինչ որ սիրեմ, կեանքս չեմ խնայել ,
ինչ որ նա կամի, կամիմ կատարել ։

Մարկոս ։

Պարոն Միլիտոս, դու սխալ խօսես ,
եթէ բարեկամ երկու ունիցես ։
Իբր ՚ի նոցանէ ՚ի ճաշ կոչեսցիս ,
զկամս նոցունց լիով կատարիցես ։

Միլիտոս ։

Իսկոյն որ մինն նա խ կանչել լինի ,
Հարկիւ նա պիտի իւր տանն տեսնի ։
Իսկ միւս մինին էս պատճառ կտամ ,
թէ նախ ՚ի նմանէ յառաջ կանչած եմ ։
Թէ էս իրաւունքս յորժամ նա լսի ,
երբէք ինձանէ չէտ վերջի առնի ։

Մարկոս ։

Եթէ դու ունիք՝ խոստացեալ լիցես ,
և ՚ի Հարստէ ՚ի ճաշ կոչեսցիս ։
Կարծեմ զբարեկամդ ՚ի բաց հերքեսցես ,
և թիւք իրաւամբ սնոտի քեզ ցուցցես ։

Միլիտոս ։

Իս ամենուբին էս չեմ առելեց ,
ընդդէմ իմ խոստմանն էս չեմ փարվելեց ։
Երբոբիաթի լինի՝ իմ բարեկամի ,
սիրտինձի հետ փոխել սիրտ իմ ոչ հաճի ։

Մարկոս ։

Որդար թէ այդպէս՝ իցէ անուժութիւն քո ,
ուրեմն ներեա թիւք կարծեաց իմոյ ։

Միլիտոս :

Ուրախամ եղբայր ինձ ճանաչեցար ,
սրտինդ ասած խոյ վստահացար :

Մարկոս :

Երկնչիմ ասել՝ զուցէ յայտնիցես ,

Միլիտոս :

Ոչ է վնաս՝ ասելեց չեմ ես ,

Մարկոս :

Երդումդ յուշ լիցի , Պարոն Միլիտոս ,

Միլիտոս :

Միամիտ կացիր , սիրելի Մարկոս ,

Մարկոս :

Սիրեմ զԼուիզայն , սիրեմ սաստկապէս ,

Միլիտոս :

Քեզել կոյրի՝ նա իւր հոգու պէս ,
Թէ լինեմ միջնորդ ես էնպէս կառեմ ,
որ ոչում չսիրի էնդուր կյորդորեմ :
Նա ւլ բարեկամիս և իմ սիրելույս ,
սիրի եւրև զայր , չանենայ այլ յոյս :

Մարկոս :

Ի բանից քոյոց՝ այնպէս երևի ,
որ ունի սիրող , սիրէ և սիրի :
Թէ այդպէս իցէ ուրեմն ուրախեմ ,
զսիրելին իւր՝ ասել ոչ կամիմ :

Միլիտոս :

Մինչև ցայժմ ոչում երբէք չի սիրել ,
և ոչ ոլ սիրող՝ դեռ դուռ չի եկել :

Մարկոս :

Զուցէ դու չգիտես՝ իէ վստահ ասես ,

ԴԺԳՈՀՈՒԹԵԱՆ

Մելիտոս:

Ինձանից գաղտնի բան լինի՞ կարծես:

Մարկոս:

Գուցէ չէ գաղտնի՝ այլ յայտնի գիտես,

Մելիտոս:

Թէ խաբար լինի սուտ կասի քեզ ես:
վաքան արարի՝ որ երդում կերայ,
Գուցէ մին ուզող՝ այժմ դուս գայ սմա:

Մարկոս:

Ուրեմն խնդրեմ՝ զկամս նորին գիտել,
նաև ընտանեաց ձերոց զայս յայտնել:

Մելիտոս:

Իբր շատ ուրախեմ, որ դու ինձ թոյլ տաս,
կամքն քոյ յայտնել · · · ·

Մարկոս:

Զասոցի ասել՝ զկամս սրտի իմոյ,
կամիմ դու քննել · · · ·

Մելիտոս:

Ես էլ ինչ քննեմ, ես լէզ խաբարամ,
որ սիրող չունիս ես քոյ տեղեակամ:
Ընտանիք նորին, քեզ շատուն սիրում,
միշտ և յարաժամ յարգում և գովում:
Թէ որ հիմանան դու էս մտկիս,
օչըր բերելից՝ դու կասկածումես:

Մարկոս,

՛Ի բանէ քումմէ՝ ես ոչ երկբայիմ,
զկամս Իտիշլին միայն գիտել կամիմ:
Ասա ես ինքնին թղթով յայտնեցից,
զսիրելին իմ յայնժամ խնդրեցից:

Միլիտոս :

Արդ որովհետեւ բռնակալման չես ,
միտքդ կիմանամ կզոմ կասեմ ես :
Իրաւ որ դու շատ երկայնամիտ ես ,
որ դու առատանօր Լոռիչեյն ընտրես :
Շատ գեղեցիկ ձեւ խելքայ .
մանաւանդ որ լեզ հարուստ պրայշայ :
Իբեւ դու ծանօթ չես՝ եսքանաս սիրում ;
երբ ծանօթանաս՝ դրիատէր ասում :
Կասես մոկում է իմ Միլիտոսն ,
ես չի ճանաչում , բուէր Մարկոս :
Բայց շրջակ կայծիր, Լոռն Ժողանին չասես ,
ինձ ասացեկաս , կամ միտքդ յայտնես :
Քանզի զարմանք չի՝ նա խաղկի ասի .
Պարոն Պետրոսն՝ եմէ ես լսի :
Նա կբարկանայ՝ որ ինքն չեմ առել ,
նա խօյ չի խբար երդումամ կերել :
Տես յետոյ նա ինձ աչքից կգձի ,
ինձ համառաբիմ ինքն չի կարծի :
Օտամ իմ Մարկոս գնամ պրպտել ,
և գործեալ դկոմ քեզ ծանուցանել :

Տեսարան չորրորդ :

Սրահ մի զարդարեալ Սիրանոյշ տիկին, որ է մայր Լոռիչայեին . և Լոռիչայն նստեալ 'ի վերայ միոյ բանքի :

Սիրանոյշ :

Աղջիկ դու դիտեմ՝ որ նա տխրումայ ,

Խոժիշայ :

Մնամ ինձ էապէս՝ խօյ արեւմանայ ,

Միրանուշ :

Խօս բաւական չէ՝ որ քեզ երեւի ,
քանզի շատոնք կան էնպէս կվարվեն :
Որ մինն տեսնի՝ սիրող կհամարի ,
յառէապէս ոմանք՝ կուզենան խաբեն :

Խոժիշայ :

Դօն Ժուանն մեր՝ շատ ամանչկոտայ ,
դժբող չեմ կարծում՝ քանզի լէվ անձնայ :
Եթէ դու կամիս՝ Մելիտոսին հարցուր ,
նա լէվ խաբարայ մի՝ գրպարտել զուր :
Մտանէ Պարոն Մելիտոսն բարէբարձայն
ծիծաղելէ :

Մելիտոս :

Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, էտ ինչ էք ասում,
մինչեւ էք նստել՝ ինչ բանէք խորհում :
Ասացէք տեսնեմ դուք ինձ ինչ կտէք ,
որ ձեզ մին լուր տամ, շուտով խնդայէք :

Միրանուշ :

Խօշտաբուղ դէն դեռ աստ ինձ տեսնեմ ,

Խոժիշայ :

Սա մեզ խաբումայ՝ ոչինչ փույթ չունեմ ;

Մելիտոս :

Ոչինչ փույթ չունեն, տես ձեռնտուս ինչ կայ ,

Միրանուշ :

Այդ սիրես՝ տուր տեսնեմ ինչայ :

Խոժիշայ :

Մի հաւատոր դմա՝ նամա խաբումայ ,

Միլտոս :

Հինգսա մանօրէն՝ տես ինչայ կարգս ,
Լուչիայն սատցեալ ընթեռնուցու ծածկապէս:

Միլտոս :

Դրօն Քուէանն մեր՝ խիստ սիրահարայ ,
Գորինչն մեռելոյ՝ նստած ճգնամայ :
Իստ անիրաւն՝ ինչ գրիչ ունի ,

Աերանոյշ :

Մեր ընծուր պէտականայ՝ ջուրն լի լինի ,
Տեսնեմ Լուչիայ՝ էտ ինչայ գրել :

Լուչիայ :

Ես նշանց չեմ սայ՝ մամա մի՛ ուզել ,

Միլտոս :

Չէնգ մնօրէն՝ ը դու կիլեմ ,

[Լուչիայն փախեալ ելանիցէ սուեղով :

Ես էլ կնանեմ՝ էսոտուք կզաղեմ :

Աերանոյշ :

Ձիթլիայ գրել՝ կամքնայ յայտնել ,

Միլտոս :

Նա սուա մերայ մին խաղայ չինել :

[Մտանէ Պարոն Պետրոսն :

Լուչիայն տեսի՝ շատ թունդ փախմանէր ,

Աերանոյշ :

Միլտոսն մեր՝ նեղացանումէր ,

Պետրոս :

Շատ ինձ տեանեմ՝ հախիր քան եկին ,

Միլտոս :

Հերեկ երեկոյ՝ նա ինձ խոստացաւ :
Իսօր գնայի Պարոն Մարկոսէնց ,

Նա էլ այս սիրուն գեղանի ինձ ասէց:

Պետրոս:

Դու երկքինէլ ձեռնումդ պահէիր,
երկքի մէջն, մին կռիվ գծիր:
Որ դուքս հիրար՝ օրտին չպատռեն,
և երկուքնէլ՝ մեր կամք աշխատեն:
Այժմս Իտրիշայն՝ դեռևս պատիկայ,
Իոլանդայ սղայ Պիրրիքն ուզումայ:
Նա էլ դու տեսնենք թէ ինչպէս կտրի,
մեք ընդուր կտանք եվջանիկ տարի:
Ինչ մեզ համարել՝ շատ բազում կլինի,
էնդոնց բոլոր բանն՝ մեր ձեռ կմտի:
Սորա երկուքնէլ թէպէտ լէվ անձնան,
բայց ինչ շա՞տ կայ մեզ՝ որ շատ գատառակն:

Միլիտոս:

Նորա հայրն ասեն՝ շատ խասիս մարդայ,

Պետրոս:

Թո՜ղ խասիս լինի՝ էստեղ մեզ ինչ կայ,
հեգուց կմեռնի՝ վասն չէ ծերոյ:

Սիրանուշ:

Իտ խոյ լէվ կլինի՝ մեր ձեռ կմտի,

Պետրոս:

Իտ մտածելով եսէլ միտք տվի:
Միլիտոս էկ գնանք՝ քեզ հետ բան ունեմ,
Սիրանուշ յետոյ՝ ես քեզ էլ կասեմ:

[Պետրոսն և Միլիտոսն երթեցեն:

Սիրանուշ:

Իս իմ սրտիկան ողջէլ սիրուման,
մինն ինձ սիրող՝ խոյ չի գաս գոլման:

Սիրոյս ափսոս՝ որ շատ պստիկայ,
վախնանամ խոսքի՝ խեղճն ապագայ:
Իմ թշնամիքն խել բուռմ կըերեն,
կասեն շատ մեծ ամ խելքից կլանեն ։
Մարկոսն ինձ սիրել շատ լեվըան կլիներ,
փ՚քր պստիկայ ամանչելեց չէր:
Աղջիկս բաղդ ունի որ ողջել սիրէն,
ես շատ քամաքարդ ամ որ ինձ սիրում չեն ։
Մարկոսն և Դոն Մուրանն շատ լեկանձինքան,
ափսոս որ սոքա այժմս դառաստկան:
Ին որ բարինայ, Տէրն տաւաշնորհէ,
ինձ համար սիրող մինն պատրաստի։
Դնում ես տեսնեմ էն գիրն ինչէր,
որ իմ Լէռինշայն տանոււմեր գողէր.

Տեսարան հինգերորդ:

Այաց մի շարժարեալ: Մելիտոն և Պետրոսն շրջելին:

Պետրոս:

Քեզ մին բան ասեմ, Մարկոսին ասա,
Սիրանուշէն մեր սիրի շատ լեկայ:

Մելիտոն:

Աշխան սիրէ՝ մօրն դուր կսիրել,

Պետրոս:

Թէ մօրն չսիրի՝ փողնել չի սիրի,

Մելիտոն:

Ձեմ կարծում որ նա էտպէս մարդ լինի,

Պետրոս:

Փողն կրակի՝ զօրութիւն ունի:

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Քարբ պէս սրտին՝ մոմի պէս կխալլի ,
Թող մին էշ գոյ տուտ՝ որ հարուստ լինի :
Տես խելօքանուցն՝ ինչ պէս կուիրվլի ,
առակայ նախնի որ Պարսին կասի ,
փողն ամէն չի, ամ բան կառի :

Միլիտոս :

Մինոր կյիշեմ՝ տեսնեմ ինչ կասէ .

Պետրոս :

Ահա ես գնամ՝ ինչ որ քեզ ասի ,
ինձ ասես տեսնեմ էս բանն կենի :

Է Երեւոյթ :

Միլիտոս :

Թէ Խոսքադիմայ՝ աստանօր լինէր ,
սրտիս բաները՝ բոլոր կգրէր :
Մին լէլ գեղեցիկ կօմեդի կլինէր ,
ես ինչպէս մարդամ աշխարհ կտեսնէր :
Էս ինչ մոքիամ, այլք ինչ մաքիան ,
ես ինչամ տուում, ինչայ գոյաման :

Մտանէ Պարոն Դոն Ժուանն, չէկհէնդ պարսցէ Պարոն Միլիտոսին :

Դոն Ժուան :

Ողջոյն Միլիտոս, դու որպիսի ես ,

Միլիտոս :

Կարծեմ Լէոնիշէդ՝ լաւրն հարցանես :

Դոն Ժուան :

Եհէ լսիցեմ, ուխրել չունիմ ես ,

Միլիտոս :

Ինչպէս երևի՝ որ դու անփոյթ ես :
Ուրեմն ընդէր յինէն խնդրիցիր :

որ կամքդ յայտնեմ, եթէ փոյթ չունիս :

Դոն Ժուան :

Ես ոչ առաջի կամս իմ յայտնել,
այլ դիտաւորութիւն իմ երբեք ծածուցանել :

Միլիտոս :

Կեմեր որ կամքդ ես շուտ իմացայ
փուցէ ծնողացն առի պայագայ :

Դոն Ժուան :

Մինչ ցայսօր նորա դեռ ես տեղեակ չեմ ,

Միլիտոս :

Ըստ ասից իմոց վարկման լոկ գիտեմ :
Բայց մեր Կիտիշին պարոն ասացի ,
քո շինած խաղն եւ նշանց ափի :
Բանեց էն պաչէց, և սրտին դրեց ,
քեզ շատ բարով տալ ինձանէ խնդրեց,

Դոն Ժուան :

Տէր ղաճանդն իմ որպէս խոստացար ,

Միլիտոս :

Կիտիշէն դաղէց՝ մնացի անճար :

Դոն Ժուան :

Մայր նորին գուցէ զայն տեսանիցէ ,

Միլիտոս :

Երբէք մի վախել բան տեսլեց չէ :

[Մտանէ Յակոբ սպասաւոր և ասիցէ ,

Աղայ Միլիտոս, այ ինչպէս բանայ,
նօքարներն առին , քուք Հրամանայ :
Ես որ քան չանեմ, ինձ բանէն ծեծեն,
էտ դինսչներն աս շիդակ ասեն :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Միլիտոս:

Անօրէնէլին դու մ՚ հաւատար,
էտ խէլքի բանն, որ սէվլին ասեմ,
Իմ աղջին Թակէն, եք պիտի ջանալ,
որ էտոնց ճնշէնք, կգոմ կխրատեմ:

Յակոբ:

Չ՛ի դո՛ւրբանգ էրթամ, գիտս Աղլին ասես:
և էտոնց զաքրով գէրբին խրա տես,

Միլիտոս:

Գնա միամիտ դու տանն նստիր,
ես շուտով կգամ, միամիտ կացիր:
Յակոբն ողջունել երթեցէ, և Մարկոսն մնցէ:

Մարկոս:

Ողջո՛յն քեզ Միլիտոս, չի՛ նչ խոստանաս տալ,

Միլիտոս:

Գուտակս էր ուզում, խոստացայ նմա տալ:

Մարկոս:

Կարխողորմած երեխս Միլիտոս,
բայց տէտղ չոր ես, վասն որոյ ափսոս:
Երթամ տեսանել զընտանիսն քոյ,
դու մի՛ խաբիցես Դոմ Քռէան մերոյ:
[Երթիցէ ՚ի սենեակն:

Միլիտոս:

Տեսիր էս չարին, ես դոր խաբեցի,
թէ լաւէր բանն, զոր ես ասումի:
Իւր լսած բանն կատանապատկէր,
դրուցանուսն ում տեսնէր կասէր:
Դու էլ քոյ բանն սրտումդ պահիր,
ես անօրէնիցն՝ յաւտկապէս զաղիր:

Եթէ տա լսի, ողջինել կասի,
յետոյ կուտեանես բանն վատ կեղնի ։

[Մտանէ Մարկոսն և տեսցէ։

Բանն վատ կեղնի, չիմնչ կամիս ասել, ․

Դոն Ժուան :

Խրատէ տա զիս, խորհուրդ իմ չասել,

Մելիտոս :

Իմ միտքն էնայ՝ որ մարդ ճանաչել,՞

Մարկոս .

Մտադրիմայ չեմք, լէ՞ կարեմք գիտել :

Դոն Ժուան .

Միաբանութեամբ կարեմք մեք փորձել :

Մարկոս ․

Ձնմբէ դիւրաւ քաջ հասու լինել :

Մելիտոս :

Դուք երբէք չկարէք՝ էտպէս բան առնել,
քանզի նենգաւոր, մարդիք չէք տեսել :
Նենգաւոր մարդին՝ ով կարէ խաբել,
նա էնպէս հնարիւք ձեզ հետ յանցնիկայ,
որ երկբիդել սիրելի կզառնայ :
Եթէ կամենայ՝ էնպէս բան կասէ,
որ ձեր միջոցումն կռիւ կգձի :

Դոն Ժուան :

Ով դք չկարէ զմեզ պառակտել,

Մելիտոս ։

Պարոն Դոն Ժուան՝ դու էտ մի՛ ասեր,
լէվ կճանաչեմ ես երկբիդել :

Մարկոս :

«Քեզ ոչ ճանաչեմ, և մեզ ճանաչեմ,

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Դօն Ժուան :

Ինձ այնպէս թուի, զի՞չ ճանաչես .

Միլխտոս :

Ո՞ւմ չեմ ճանաչում, ինձ թէ ձեզ կարծեմ,

Դօն Ժուան :

Մեզ կամիմ ասել՝ քեզ քաջ ճանաչես ,

Միլխտոս :

Դու էլ ինձանից՝ եւ կարծիքն ունես,
թարեկամ խնդրել, որ շուտ փոխարկես :
Թէ ոչ ձայրանն շատ վատ կգնայ ,
չմեղադրես յետոյ՝ տես քո մեղքնայ ,

Մարկոս :

Բանք Միլխտոսի, կարծ ծածկել է ,

Դօն Ժուան :

Ձանգամանք տեղւոյս այդ լոկ պահանջէ,

Միլխտոս :

Ես պարզն կասեմ . որ արդարանամ ,
եթէ մին բանում եւ միաք ունենամ :
Կասկածանք կրեմ ձ յուսաջանում ,
այլ ոչ մերձենայ, պինդ բարկանամ :

Մարկոս :

Ձունես իրաւունս՝ դու բարկանալոյ ,

Միլխտոս :

Լսեցի՞ր. Դօն Ժուանի գլուխդ բեր խելքը,

Մարկոս :

Ինձ այնպէս թուի՝ դուք կամիք խօսել ,
երթամ եւ ասեմ՝ առ ՚ի չլինիլ արգել :

[Երթեցէ :

Մելիտոս :

Երբ բարեկամ՝ քեզ դարձն առեմ,
էս քանի օրայ՝ քեզ այլ կերպ տեսնեմ:
Ինձ համէն բանում դու հինտաս գծում,
բան ունես ասա, չմնամարաս գաղում,
Իս վերջիս խօսկնայ՝ քեզ կամիմ ասել,

[Մտանէ Պարոն Սարկիսն :

Թէ Եղիշի հետ կամիս պսակվել,
դու յառաջացիր, որ այժմ փախսնայ:
Քանզի այժմ մին արժանաւոր կայ,
որ նա Եղիշին շատ հաձեցել այ:
Թէ չես մերձենալ, նա կյառաջանայ:

Դոն Ժուան :

Զնախկին խոստումն իմ դու այժմ մոռացեա՛,

Մելիտոս :

Իտ բաւականամ, դու. ինքդ ասա,
Երբ մեր Սարկիս, սա ինչայ ասում,

Դոն Ժուան :

Համարձակ ասեմ, ես ոչ ամաչեմ,
այո արդարև Եղիշային սիրեմ:
Այժմ յառաջանալ երբէք չկարեմ,

Մելիտոս :

Մինչ երբ սպասեմ, որ քեզնից լսեմ,
այժմ յառաջանամ, քանզի ես կարեմ:

Դոն Ժուան :

Ես ոչ արգելեմ սախս սպասելոյ,
տուր զնմա, որ ձեզ իցէ յոյժ հաճոյ:

Սարկիս :

Պարոն Դոն Ժուան յոյս ոչ ունէիր,

ես 'ի քէն նենգիլ երբէք չյուսայի ։
Դուռն Փակուն ։
Այժմ ժամանակ չունիմ խօսելոյ ,
բազում իրս նորունս ունիմ ասելոյ ։
[Բարկացեալ երթիցէ ։
Միլիտոս ։
Տեսիր էս չարին, քեզ դուր անարգեց ,
այժմս սա ինձ հետ որ կռիւ տվեց ։
Պատճառն ասեմ որ դու հիմանաս ,
վասն զի դու իմ լէվ բարեկամնաս ։
Ես միշտ սորա մօտ քեզ կգովէի ,
սա կնախանձէր որ քեզ սիրումի ։
Համէն օր քո վասն ինձ կգէր կասէր ,
ինձ սա անփոփոխ միշտ կտեսանէր ։
Մին օր ինձ խաբըրեց որիս շատ սիրես ,
Մարկոսին սիրեմ , պարզն ասացի ես ։
Էն օրէն վերայ որ սա լսելոյ ,
էտ պատճառին թշնամացել այ ։
Մարկոս ։
Ոչ հաւատացից՝ ատասան լեզուի ,
վասն Լիսիշին՝ ես քեզ ասացի ։
Թէ սիրող ոք գոյ , կամ նա սիրէ զոք ,
ասացի ոչ գոյ, և ոչ սիրէ զոք ։
Միլիտոս ։
Սա զնա սիրէ , նա խօյ չի սիրում ,
չտեսնիր այժմս ես ինչի ասում ,
Մարկոս ։
Տեսնիս ես զի դու յայժմ սաւիղէիր .

Ալիտոս :

Իմ ատիպէն միայն դու տեսար ,
մտքիս խորհրդոյն՝ լէվ տեղեկացար :
Ես չէմ խաբում՝ ինքնագլուխ չէ ,
քանզի դա ինքն մեծաւոր ունի :
Իւր մեծաւորին էտ բանն հաճոյ չէ ,
վասն էս աղաղակէ էս սուրիգումի :
Որ իւր հրաժարմէն նրանից լոի ,
յետոյ էս դրիտ քէ, համար խօսի :
Եւ սրբելոյս կամքն՝ փոխել ոչխարի ,
ուրախամ վախճան խորհրդոյս տեսի :

Մարկոս :

Յոր դու Ալիտոս զմերձին ի բան ,
էս ոչ գժբեցիք՝ զմեր Դոն Ժուան :
Բարեկամական հարկն ինձ ստիպէ ,
չթողել զնա՝ զոր նա յոյժ սիրէ :

Ալիտոս :

Եթ բանական չի՝ որ դու հրաժարէս ,
նէ այլ ոք ուզող այժմս որ դուս գոյ ,
Զենք տալեց ներմ՝ դու էսպէս կարծես ,
մի գիտէ Դոն Ժուանն երբ ուզել կայոյ

Մարկոս :

Ասն ձեր խորհել ինձ ոչ է պատկան ,
պարտիմ դաշն պահել բարեկամական ,

Ալիտոս :

Ուրեմն դու եկ մօր հետ պահեցիր ,

Մարկոս :

Ես քրիստոնեայ եմ, դու բարուոք խորհիր :
[Մտանէ Դոն Ժուանն :

Մարկոս :

Նոյնպէս քեզ պարտ է զգաշն քո պահել,
Տէր ընդ քեզ լիցի, երթամ չայ ըմպել :

[Երթիցէ :

Միլիտոս :

Լսեցէր Դոն Ժուան՝ չարն ինչ ասաց ,
Նոյնպէս քեզ պարտ է, զդաշն քո պահել :
Իսկ ինչ դաշինայ որ ինձ ստիպեաց ,
ասաց Դոն Ժուանին մի թողուլ սիրել :
Ես ասացի չէյ նա յոյժ սիրումայ ,
եթէ Դոն Ժուանն ինքին հրաժարվի ,
Ինչ պիտի առնել նա խոյ չի մնայ ,
յետոյ կստիպեմ որ զքեզ սիրի :

Դոն Ժուան հառաչելով :

Մինչ ցարդ գիտէի, ինէր Լիտիշայն ,
արդ ես գիտացի զինա թիւրութիւն :
Քանզի կարծէի՝ ընտանիքդ համայն ,
չունին որոնել զհարստութիւն :
Բայց այժմ փորձ առ ի , թէ գտանիցէք ,
զոք որ սիրիցէ զձեր Լիտիշայն :
Թէ հարուստ իցէ, տալ նմա ունիք ,
յուսադրէք դուք այժմ վասն ապագային :
Չունիմ այլ ինչ բան սակս ասելոյ ,
պահեցից զուխտ իմ մինչ յեւն շնչոյս:
Եթէ դժրիցիմ՝ ես ՚ի սիրելոյ ,
չունիմ յոյժ տրտմիլ, այլ կալայց ես յոյս :

Միլիտոս :

Դու չես խաղկամն թէ ինչպաս ասում ,

Դոն Ժուան :
Տէր ընդ քեզ լիցի՝ երթամ ես տրտում:
[Երթիցէ :

Մելիտոս :
Մարկոսն թուաւ, բայց սա ձեռնտուամայ,
թէ հարստանայ՝ սա խօլ մտրնայ :
Բայց թէ Լիտիշին, այլ ուղող դուսպոյ ;
սա էլ իրուունք չունի խօսելոյ :
Հարկիմ որ մեքէլ նորա կտեսնենք,
թէ հարուստ լինի, միսին կստիպենք ;
Որ էնդուր սիրի, Դոն Ժուանն ատի,
գուցէ մեր ձեռնէլ մին իչմին ընգնի :
Բայց այժմ սորա անյոյս չենք տանել ;
միտքն կզձեմ երբեմնապէսել :
Որ մի գուցէ յոյսն սրտիցն կտրի,
և իւր չերմեռանդ սէրն սառնացանի :
Որ չնի գնայ՝ այլոց սա սիրէ,
տանի ելածն էլ մեր ձեռնից թռի :

ԳՈՐԾ ՉՈՐՐՈՐԴ։

Տեսարան առաջին :
Սենեակ մի զարդարեալ : Պարոնայք Դոն Ժուան և Մարկոսն նստեալ խօսիցլին:

Դոն Ժուան :
Մարկոս բարեկամ՝ այժմ ես փորձեցի,
զմեր Մելիտոսն, զոր յոյժ սիրէի :
Դժրօղութեն իւր արդ յայտնի տեսի,
քեզ յայտնի սիրէ և ատէ զաղանի :

ԴԺՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Մինչ չէր քո խնդրեալ զիմս Լուիզայն,
Նա յոյժ ստիպէր և ասէր Դոն Ժուան:
Քո՞ է Լուիզայն՝ այժմ և առ յապայն,
դու մի՛ երկնչիր, սիրեա՛ անխափան:
Բայց յորժամ 'ի քէն լուաւ բան սիրոյ,
ոխիւքն կալաւ նա զիս ատելոյ:
Թէ և ոչ յայտնի՝ սակայն 'ի փութոյ,
քաջ նա ծանոյց ինձ, զնենգս սրտի իւրոյ:
Նախ զիս յորդորէր, այժմ անփոյթ է,
սակս իմ Լուիզին այլ ոչ յուսադրէ:
Այլ անդրուդարձն՝ պարզապէս ասէ,
Թէ ոք խնդրիցէ, նա ոչ սպասէ:
Ո՜Վ դժրողութեանս, որ զիս ստիպեաց,
սիրե՛լ զԼուիզայն, բանիւք յուսադրեաց,
Մինչ սուրն սիրոյ 'ի սիրտ իմ մխեաց:
զիս այսպէս թողեալ, ինքն 'ի բաց գնաց,
Հաւաստեաւ գիտեմ զի Գուրլեք աղայն,
ունի փոյթ գնել զիմս Լուիզայն:
Զունիմ այլ ինչ յոյս, բայց զայս մի միայն,
զի Լուիզայն իմ ոչ հաճի ընդ այն:
Քանզի զիս սիրէ, նա կարէ ատել,

Մարկոս:

Հանգամանք դիպուածք կարեն փոփոխել:

Դոն Ժուան:

Որպէս հաճեսցի՞ ինձ ցաւ պատճառել,

Մարկոս:

Թէ ոչ հաճեսցի՝ ունին ստիպել:

Դոն Ժուան:

Ո՜Հ կարծես զի նա, հակառակեսցի,

Մարկոս ։
Այդ վստահութիւնն առնել ոչ կարէ ,
Դոն Ժուան ։
Կարծեմ՝ չի սէրն զնա ստիպեսցէ ,
Մարկոս ։
Առարկայք բազում ընդ մէջ ելեսցէ . . .
Դոն Ժուան ։
Ուրեմն այլ ճար ոչ գոյ նահանջման ,
Մարկոս ։
Թէ հարստացիս , է քո անխափան ։

Տեսարան Երկրորդ ։
Սրահ մի զարդարեալ ։ Պետրոս , Սիրանոյշ
և Միլիտոսն շրջիցին ։
Պետրոս ։
Լսէր Միլիտոս , էլ շատ չստոլիպես ,
էսօր էլ դարձեալ՝ մին գիր գտայ ես ։
Էս քանի օրումս սուտ կհասանեն ,
տեսնենք դուր գնին արդեօք կնգունեն ։
Սիրանոյշ ։
Եթէ աստ թողնեն , տամար չմտեն ,
անկարծիք մեռնայ , ում կճանաչեն ։
Միլիտոս ։
Էն քինչնա տանի , բազումք դուրս կգոն ,
Թէ ծանօթ չննեն կարծեմ կթողուն ։
Ածանօթանան կգնան կկանչեն ,
բալքի մին կերպով միտքն փոփոխեն ։
Մեքէլ չի պիտիլ որ երկար յանցկանք ;
պատրէ կկանչենք մեքէլ կգնանք ։

Սերանոյշ ։
Տեսնենք Միլիտոս, ինչպէս բան առես,
որ իմ խառջանն կորուստ չհամարես ։
Տեսի՞ր էն դուքստուն որքան նեղ քաշեց,
թէ գլուխ չգնայ, յետ խօյ չի տալէց ։
Պետրոս ։
Ես էս բանիցն երկար յանցկկամ,
բայց ինչ խաղցանէք ես խորհուրդ կտամ ։
Իմ երկար յանցկալն դատարկ չկարծէք,
ինչ դիտում ունեմ յետոյ կիմանէք ։
Միլիտոս ։
Չարկիմ համանքդ փոյթ նշանց չտաս,
փուցէ չլինի, պիտի ծանդր կաս ։
Որ յետոյ խալխի բերան չնգանես,
ես ընչէր կառեմ, յետոյ կտեանես .
[Մտանէ Լուսիշայն տխուր ։
Պետրոս ։
Աղջի՛կ քո ինչնայ, չնմի՞ տկարաս,
Սերանոյշ ։
Պատճառն գիտեմ ընդէր տխուրաս ։
Պետրոս ։
Սիրանոյշ լսի՛ր քեզ հետ բան ունեմ,
եկ գնանք օթախն որ բանս ասեմ ։
[Երթիցեն ։
Միլիտոս ։
Մամէդ ինչ ասաց յաղորդ տխուրմա՞,
Լուսիշայ ։
Միլիտո՛ս լսի՛ր դու էնքան չարաս ։
Որ ես չեմ ուզում անունդ լսել,
մինչ մեյ քոյ դառներեսդ տեսնել ։

Մելիտոն :

Լսէր Լետիշայ շուփօղ ճանաչէր ,
տես ինչպես առում քո խօսքն յիշէր :

Լետիշայ :

Ինչ որ ասացի չեմ մոռանալ ,

Մելիտոն :

Ուրեմն պիտի լինեմ շնորհակալ :

Լետիշայ :

Իսկամ շնորհակալ որ ինձ խաբեցիր ,
Դօն Ժուանի հետ սիրահարացրիր :
Այժմ ուզում աս նրանից զրկել ,
մին անծանօթի խառը պոակել :
Ինչո՞յ նա էսօրս հարուստ անեայ ,
որոմս ցանում էս պարնութին այ :
Կարծես Դօն Ժուանն էստոնք որ լսի ,
մէկ չի պատժելեց չուփչափ կեշրի ,

Մելիտոն :

Դու շատ սղալես որ ինձ մեղադրես ,
ընդէր դու այլոց եւ մեղադրում չես :
Դաքտոռ Ճարխան շատայ ջանացել ,
մինչ էս քոյ բանն էս տեղնայ բերել :
Մեք պարտականանք քո լէմն ցանկալ ,
էն որ բարինայ վասն քո ջանալ :
Դու դեռ չես տեսել չումն չես հաւանում ,
տես թէ հաձոյ չես ասա չեմ ուզում :
Լետիշայ լսիր լէվ մանիրդ պահէր ,
փողի նման չկայ , դու բարւոք քննիր :
Այս աշխարհի Գրիգէն քեզ սիրի ,
էս բանն գո՛մ գլուխ խաղանի :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱ՛Ն

Կըդաւնաւ բազմաց յոյժ նախանձելի ,
աշխարհ քեզ կուտայ բազում երանի :

Եղիշայ :

Կարծեմ դու սիրից ոչինչ լուր չունես ,
որ հարստութիւնն այդքան դու գովես :
Սէրն չի խորհում թէ նա աղքատայ ,
աշխարհս ամենայն իւր աչքին ոչ դայ :
Թէ իմ սիրելուն որ ես ունենամ ,
էնպէս կկարծեմ որ շատ հարուստամ :
Թող իմ սիրելուցն միայն ես սիրվեմ ,
թող միանգամայն աշխարհից ատվեմ :

Արիստոս :

Էտ անկարգ սէրայ որ վերջ չմտածի ,
մարդ պիտի միշտ իւր՝ վերջն մտածի :
Թէ դու սիրումաս՝ դու խաց մի ուտել :
տես դշնութիւնն քեզ չի ստիպել :
Սէրն մին կիրքայ , փոր չի կուշտացնել .
և ակլոր մարմնոյն շոր չի խագցանել ,

Եղիշայ :

«Քո խօսքն թիւրայ , ես էտ չեմ ասում ,
որ ուտել հագնել օրինակ բերում :
Սէրն չի ցանկալ չափազանցութե ,
ունի նա բաւել ՚ի չափաւորութեան :

Արիստոս :

Թէ ունի բաւել ՚ի չափաւորութեան ,
ուրեմն որքան ՚ի չափազանցութեան :
Էլ ասի դու տես , թէ կհաճենաս ,
յայնժամ պսակվիլ , եթէ կամենաս :
Պօմ Քուեանն էսօր մեր ձեռնումնայ ,

մինչի իւր մահն նա անփոփոխայ ,
Թէ յետադասես քան Դոն Ժուանին ,
նորա դու սիրէր ըստ ժամանակին :

[Միլիտոսն երթիցէ :

Լիտիշայ :

Ով անիրաւ փող ընչերքս առում ,
անխափան բարեկամքն միմիանցէ ջոկում :
Դեխտածորութիւն դորաս փոփոխում ,
որ մի և նոյն անձն այլ կերպայ խօսում :
Առաջ ինչ կասէր , այժմս ինչ ասէր ,
ինչայ յորդորում , և ինչ կյորդորէ :

Տեսարան երրորդ :

Արահ մի պարդարեալ Պորոնայք Միլիտոս
և Մարկոսն խօսիցին :

Միլիտոս :

Տեսէր որ ունայն , դու միտք չտվիր ,
ահա Լիտիշայն դու ձեռաց տվիր :
Այդպ Պիրեքն , որ այժմ եկեալայ ,
ամ մեր Լիտիշին շատ հաճեցելայ :
Միայն միջոցումս մին ատկայի կայ ,
չէն համեմատման սէտըն բաղիայ :

Մարկոս ,

Թէ պաշտատական չիցէ 'ի միջի ,
ունիք տալ նմա , որպէս որ կամի :

Միլիտոս :

Մինչ սէտըլ չլինի , մեք աղջիկ չենք տալ ,
քանզի Թարց սորին որպէս կարէ կեալ :
Արդար և իւր հայրն՝ Թէպէտ հարուստայ ,

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ

գուցէ իւր որդուն՝ նա ոչինչ չտայ ։
Այլ և աշխարհս պիտի մտածել ,
գուցէ նա մեռնի, ինչ պիտի առնել ։
Մինչ ապրուստ նորին մեք չհաստատեմք ,
մեք աղջիկ չեմք տալ որ փորձանք գտնեմք ։
[Մտանէ ապարանոր մի և ասիցէ ։
Մէրայ սահէպնէ բօհտ սլամ բուլայ ,
եխան անէկայ իրտգայ կիայ ։
Ապլօկ կու փուշտայ կգի գրմէհէ՞ ,
այ լօկ կասսալթի չայ պինէ մանպտէ ։
Միլիտոս ։
Տէրէ սահէպ կու բօլթ սլամբօլ՛ ,
համլօք գրմէ հէ մէհրբանի կրօ ։
[Ապարանորն երթիցէ ։
Միլիտոս ։
Մարկոս բարեկամ խնդրեմ սպասես ,
ես այուխշանու թամաշէն տեսնեմ ։
Զանգակից բռնած վայրենի խալխան ,
անքաղաքավար և յույժ տգէտան ։
Մինն քան զմիւսն օձգայ վարք ունեն ,
տեսողաց իւրեանց ծիծաղ պատճառեն ։
Բայց վասն փողին պատուէրան արժան ,
գլուխն փչելով քամիանք տալման ։
Մինչ բռնեմք գտնեմք մեր խիստ թալալն ,
ես անասնողն կտանք խրքան ։
Մեք ես վայրենեացն պիտի մարդ շինեմք ,
իւրեանց բրտութիւն կոկեմք և տաշեմք ։
Մարկոս ։
Չկարեմ այսօր ասատանօր մնալ ,

քանզի այլ ուրեք պա՛րտ է ինձ երթալ:
[Ողջունեալ երթայէ:

Միլիտոս:

Սա Թիլմանայ, չի ուզում տեսնել,
երբէք չատեմնի, ինչ հարկ մտածել:
Թո՛ղ այսպ Գիւլիքն մեր խօսն ընկանի,
յայնժամ իմ շահն բացում է ինի:
Մտանեն Պարոնայք Ներսէս և Գիւլէք:

Ներսէս:

Պարոն Միլիտոս, բարի երեկոյ,
փառն տան մնալդ չբարկանաս դու:

Միլիտոս:

Ի՜մ Աղայ Ներսէս՛ էտ ինչպէս ասում,
հրամանոց գուլն, շնորհամ համարում:
Էս շատ ուրախամ որ ինձ պատվումաս,
ծառայիդ վերայ հրամայումաս:
Էհ՜ ընտանաբար դու յանցաս կոլման,
էսպէս յանցկալումդ մեզ յուսաս տալման:

Ներսէս:

Ա՛յո արդարև բանն աճապարեցի,
սէտալմնթ չինելն Պետրոսին ասի:
Ասես շատ առեն, որ պսակն առինք,
մին լէվ հանդիսով ուտենք և խմենք:

Միլիտոս:

Աղայ Գիւլիքն շատ բախտաւորայ,
քեզպէս խէր ունի որ լէվ սիրումայ:
Իրաւի աղայ որ լէվ պրայօայ,
նորա ձեռն ընկնում որ ջանն չէայ:

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Ներսէս,

Այո, բարի, ով մերձն լսեր առք,
բայց շատ լծանց գլխայ որ էսօր տվի:
Յուսամ որ սա էլ իմ ղադրն իմանայ,
ինչ որ ես տուեմ իմ խօսքումն կայ:

Միլիտոս:

Ի հարկէ սղայ սա էտպէս կառի,
շատ խելօք անձնայ էնպէս կվօրվի:
Որ հրամանոց սիրտն խօշ առի,
և քո օրհնութիւնն ևս ժառանգի,

Ներսէս:

Պարոն Միլիտոս, հէնց որ պսակվի,
հնգան կսէրի և ինձ կըպատի:
Իրոպէսայ ծէսն ըլղուքէն դուրի,
խօսքն կպահէն վատ խորհրդատվի:
Ինձ չի սիրելէց միշտ կախն կուայ,
քանզի էտ սէտլն որ դարմիանկայ:

Միլիտոս:

Իտպէս մի՛ ասեր՝ տէր մի՛ արայէ,
մեք կխրատենք, որ այդպէս չառնէ:

Ներսէս:

Ախմանամ դուքէլ սորա կողմն ընկնէք,
ինձ դարմիանումն միւնէ՞ բայց թողնէք:
Ասէր եմ Գնրէք թէ էտպէս առես,
կփոշմանացէեմ յետոյ կտեսնես:

Դսիլիք:

Բոլի իրանն որ շատ սխուրամ,
ես չեմ պահման քանզի խելարամ:
Որ քոյ էնութիւնն անհամեմատայ,

կռիւ կլինի՛, էմ ընչուր պէտքնայ:

[Դառնացեալ ասացէ :

Ես չեմ պատկման, ես չեմ պռակման,
Դուք ինչէք ուզում, ես չեմ դռակման :

[Երթիցէ :

Ներսէս :

Պարոն Արիստոս, տուր ողջին ամենի,
որ սա նորա հետ երբ սիրահարելէ :
Էս վայլք տարիք սա չի առելց,
և իմ խօսկերցն դուրս չէ ընկնելեց :

[Երթիցէ :

Արիստոս :

Էս ինչպէս խալխան ինչպէս փարք ունեն,
պատենէնայ հիրար դեռ խօվանման չեն :
Էհվեր աստանօր Արգիոսն չմնաց,
ողջաթն խէր լինի որ փութով գնաց :
Թէ էստոնց տեսնէր և էստոնք լսէր,
նա իր մտկումն մեզ շատ ծաղր կանէր :
Զարմանք չէր ասէր էտ ինչ էք անում,
ջավըշն կընդ որի խաթուրէք փոխում :
Նա խօյ չի խբար մեր դիտումն ինչայն,
մեք վերջանք խորհում խելքութիւնայ :
Իրաւ լէվ կենէր որ մարդ ինչ անէր,
նրա դիտումն էլ բոլորին յայտնէր
Բայց փուչ կլինէր ողջէլ կիմանին
և սխալութիւն կյանդիմանին :
Գնամ Գուրիքն մին փոքր համոզեմ,
մինչ օրոյ թալակն որտէլ գձեմ,

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Տեսարան չորրորդ :

Ի զարդարեալ օթահի միում Մարթայի

Միլիտոս և Գլէրիքն խօսեցին :

Միլիտոս :

Մինչ մինն Ժամ չիւր տեսել ,
դժուար կարելի որ նայա սիրի :
Նախ պիտի տեսնել և ապա խօսել ,
այս յանձնելով սէր կծնանի :
Դու տես մեր միօլին խառուրն խօսիր ,
կտեսնես յայնժամ, թէ դոր կսիրես :
Ելեմուտ արա մին փոքր համբերիր ,
քեզ կտամ ավարել յետոյ ոչ կարես :
Ես օրիս դին չտեսինք սիրով կան ,
թէ դու հիմանաս շատ կզարմանաս :
Տեղիք չի տվել քանզի չեն արժան ,
քեզայ միայն սիրել , էտ դու դոր մարդաս :
Ի մանկութենէ քեզայ ճանաչել ,
և վասն քո միշտ , սա սպասելայ :
Արժանաւորացն տեղիք չի տվել ,
իւր համեստութիւն շատ պահպանելայ :
Բանիցս անգամ եսամ խօսեցել ,
Մարկոսին սիրի , կամ Պօղոս Քաղանին :
միշտ ես նորանից էս բանում լսել ,
ես չեմ թողուլեց ազայ Գլերիքին :
Տես որ դու պիտի անկրան լինես ,
որ նորա թշուառ քեզնից կարող մնալ :
Մինչ նա քեզ սիրի , դու այլոց սիրես ,
ատես կփոշմանես իմացիր և այլ :
Ահա ես գնամ Մարիշային բերել :

յորժամ որ տեսանես, դու չէկհենդ տանես,
Այս դուռ կեցնամ ակնեմ խօսել,
Ինձ ամանչի, վստահացանես :

[Երթիյէ :

Գլորիէ :

Այս Մելիտոն ինձ հետ ծանօթ չէ,
գիտեմ սա ընդէր եկան սախրդի :
Դուն ողորհեան զԼինիշայն տիրէ ,
իւր ընտանիք կանքն աշխատել կամէ :
Որդ որովհետև սա ինձ սիրումայ ,
եւել կարիրեմ ինչ կուզի դառնայ :
Ինձ չկարեմ գուցէ անիծի ,
Մելիտոն սաայ կերոչմանացնի :
Ափսոս որ իմ հօր բնութիւն վատայ,
ինչ կծնանի էստից աղաղայ :
Բայց ես ուրախամ որ ստորայ առում ,
ինչ կուզի լինի էլ ինչամ ուզում :
Պարոն Մելիտոն և Լինիշայն մտանեն :
Պարոն Գլորիէն առաջոցեամբ չէկհենգ
արայոց անելով :

Գլորիէ :

Ուրախամ տեսոյդ՝ պատուելի տիկին ,

Մելիտոս :

Այս ինչ ասացիր՝ սրելի միտին :

Գլորիէ :

Գրաբառ խամձուներն չեմ՝ անել տիկին ,

Մելիտոս :

Այո՛ եր կասեմ՝ բայց պատասխաններն :
Երբեք չեմ սել՝ մին անպատկեն:

Գիրէք :

Որ մարդ չունենայ, էնդուր ի՞նչ կասեն ,

Միլիտոս :

Անպատակ աղջկան օրիորդ կասեն :

[Երթիցէ :

Գիրէք :

Ներէր Օրիորդ իմ սղալութեան .

[Իշխիշայն ծիծաղեսցէ ;

Ի սակս սիրոյդ կաս 'ի խնդութեան ;

[Իշխիշայ շփոթմամբ :

Ես ծիծաղեցայ վասն սխալութեան ,
օրիորդ ասես, որ չէ այդ պատկան :
Այսպէս Գիրիքն ընդ գրկեալ համբուրեսցէ :

Գիրէք :

Խնդրեմ ինձ ասես՝ ի՞նչ պիտի ասել ,

[Իշխիշայն բարկացեալ երթիցէ :

Գիրէք :

Զզուեմ ես միայն չունմար բարկացաւ ,

[Մտանէ Միլիտոսն և ասիցէ :

Ես դուս գնացի, ի՞նչ պատահեցաւ ;

Գիրէք :

Օրիորդ ասի ասաց չէ պատկան ,
բարկացեալ գնաց ինձ թողեց միայն :

Միլիտոս :

Հա՜, հա՜, հա՜, հա՜, հա՜, յուշունցաս տվել .
մեր խեղճ Իշխիշեն շատոս բարկացրել :
Օրիորդ կասեն և ոչ Օրաորդ .

Գիրէք :

Նա ասեցիք ունի՝ արդար և հաղորդ ;

Սիրելի Մինասին ես ուզամ շինել,
իմ տգիտութեամբն խղճինամ խոցել :
Ինչ անեմ որ ես ըշկոլ չեմ ընկել,
անասնի նման եսամ զարգացել :
Մտանեն Սիրանոյշ տիկին և Լուխշայն :
Պարոն Գիրիքն երթիցէ առ Սիրանոյշն, և
ողջունեսցէ :

Գիրիք :

Ուրախամ տեսայդ, Օրիորդ տիկին :

Մինաս :

Էտ ի՞նչ ասացիր՝ դու էս խալթունին :

Գիրիք :

Սա խօյ մարդ չունի, որի թէ չասեմ,
և պսակված այ էս տիկին չասեմ :

[Ծիծաղեսցեն ամենեքեան :

Մինաս :

Օրիորդ միայն՝ աղջկան կասեն,
թէ մինչ պսակվի և մարդի մտանի,
Էն այնժամ են տիկնոջը այրի կկոչեն :

Գիրիք :

Խնդրեմ ինձ ներեա՝ սիրելի այրի :

[Բարձրաձայն ծիծաղեսցեն :

Մինաս :

Էդ դո՞ւրս խօսման, Գիրիք սիրելի :

Գիրիք :

Շատ բաբուք կինեսոս ես լուռ լինի,

Մինաս :

Քել շատան սիրում դու մ՛ մտածել,
քեզ կսովրացնենք փորձել և խօսել :

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Յուսամ որ դու այժմ մեզ ասես խոստովանաս ,
Լուտիշին օրհնեա յուսամ նշան տաս :

Գուրիգ :

Ձալբաթ կսիրեմ, հինքյաւ էս նշանն ,
տուր թուր հետ պահի իմ այս տուածն :

Միլիտոս :

Տար դու ուրն տուր և չէկէնդ՝ արա ,
և սա այսուհետ քոյ նշանածնայ :
Պարոն Գուրիգն ստաստելով երթիցէ առ

Լուտիշայն :

Գուրիգ :

Ձինքյա էս յինէն , նշանն սիրոյ ,
իմնաս այսուհետ՝ և ես իմնամ քոյ :
Գնամ ես բարեկս , աչխալուսէնք տալ ,
որ նշանվեցայ և եմ շնորհակալ :

[Երթիցէ :

Միրանոյշ :

Տեսի՞ր Միլիտոս՝ դա ինչպէս անձնայ ,

Լուտիշայ :

Ջանկալից բռնած՝ մին անսասունայ ,

Միլիտոս :

Տօկօլի ունի՝ տղջիս ալ՝նայ ,

Միրանոյշ :

Արա ասսուած տալն՝ մին շատ հեշտ բանայ :
Ահա ես գնամ՝ շուրէր պատրաստել ,

[Երթիցէ :

Միլիտոս :

Տեսի՞ր քեզ համար՝ դոր մարդամ ծարէլ ,

ԽՏՐԱՆԴԻՄԱՑ

Լոռիշայ :

Այո՛ արդարև գլխովդաս տուէլ :

Միլիտոս :

Զուամար ինչնմ, պակաս ջվանայ ,
շատ փէշէնէրը՝ կոկած դէնդիայ :

Լոռիշայ :

Դուրխտ ասացիր՝ այդ՞ դանդիայ :

Միլիտոս :

Մէ շատ փնտռէցըւէր Լոռիշայ ,
՚ի մանկութենէ աս քեզ սիրելայ :
Լաւուր չսիրելդ անիրաւ գործայ ,
պիտի դու սիրես քանզի արժանայ :
Եթէ դու այլոց խօսուր պաակվես ,
հաւատա՛ որ դու խէր տեսնելեց չես .

Լոռիշայ :

Ինչ ասելիքայ՝ բէրես ինձ սիրի ,
ես չպաակվեմ , պիտի անիծէ :
Ես խօյ անձարամ ինչ որ արարիք ,
և էս անհոգուոյ ձեռն գձեցիք :
Մեղձ Դոն Ժուանին յաւէ պատճառեցիք ,
և ձեր որտի քէնն ինձնով հանեցիք :
Ես բանիս համար՝ տեծ ձեզ դատմ ,
և իմ փախծաննէլ տեծ խէր տուի :
Գնացէք այժմս դուք ուրախ կացէք ,
բայց իմ տխրութիւն երբեմն յիշեցէք :
Եւ Դոն Ժուանիցն անհնկալ կացէք ,
լուռ չի մնալեց յուսամ խրատվէք :
Բայց ինչ շահ որ եռ՝ պիտի մէշտ ցուէծ ,
անմեղ սիրելոյս աէրն մտածեմ :

ԴԺԲԱՂԴՈՒԹԵԱ՜Ն

Նա ինձ չէր սիրում եւ տեղիք տվի ;
եւ ինչ՛ն խաւար պիտէր էս տեսնի :
Դոն Ժուանն եթէ վրէժխնդիր լինի ;
ցաւակցեմ նմա իրաւունք ունի :
Գնա՛ Մելիտոս, փչան ս դուէլ ,
կրակ գձեցիր դու երկնքիսէլ :
Ինչոյց նա ապագայ իւրն կփրկի ,
հարկիւ քան զինձ լեզին կսիրի :
Ես պիտի տանջվեմ քանի որ սաղամ ;
էսայ իմ վախճանն որ ես տեսնամ :

Մելիտոս հառաչմամբ :

Տեսի՞ր դու որքան ինձ նախատեցիր ,
բարիք ցանկացայ չար յետ դարցրիր .
Յուսամ որ տեսնեմ շնորհակալ լինես ;
յայնժամ աստուած կրկին կ յիշեմ ես :
Ահա ես գնամ գերիքին մեռնել ,
խեղճ գլուխդ բեր, ձեռք մատել :
[Երթիցէ :

Լիախշայ :

Խեղճ իմ Դոն Ժուան յորժամ որ լսի ,
իւրն թողեալ, վա՜յ ինձ ինչ կառնի :
Խղճին կթվայ որ իւրն տեսնի ,
էապէս անարգից նա յետադարձվի :
Թվացողութիւնն խղճին ինչ կառնի ,
նա չի ուզելեց ինձ երբէք տեսնի :
Քանզի անարգող ինքեան կկարծի ,
ինձ յերբէք որ տեսնի ցաւն կսատի :
Այժմս ունայնեմ նրա համար ցաւել .
նա կարօղ կլինի իւր կինքն սանձել :

«Քանզի ազատայ՝ ինչ կուզի կառի,
իշխօղայ բնութեան, էն ուսումն ունի:
Իս պիտի ցանեմ, ցերիամ բնութեան.
՚ր պարտիմ ճնշիլ ՚ի վշտակրութեան:
Յերբ եսայ վիճակս, լինչ պիտի առեմ,
կամայ ակամայ պիտի ես տանջվեմ:

Տեսարան Հինգերրորդ:

Պարոնայք Դոն Ժուանն և Մարկոսն ՚ի
պարտիզի շրջելով խօսիցին:

Դոն Ժուան:

Ո՞նչ իմ հանապազ ՚ի մէջ ժամածմանց,
բաղդն է հեռացեալ և ոչ երևի:
Արդարև կոյր է և առանց աչաց,
առ ՚ի տեսանել ում է պիտանի:

Մարկոս:

Տեսչութիւն վերնոյն բարեաց սեռանէ,
նա է հոգաբարձ իւր ձեռակերտաց:
Յուրաքանչիւրոց պիտոյս նկատէ,
յօգնութիւն փութայ կարօտելոց:

Դոն Ժուան:

Թէ հոգածութիւն վերնոյն զոյգ գիտէ.
վասն էր բազումք գոն ՚ի վիշտս պաշարեալ:
Ռամիկն է սփոփիչ շնորհն իւր ձօնէ,
և ապենիքազ առնէ խրախացեալ:

Մարկոս:

Տեսչութիւն վերնոյն ժամ է սահմանեալ,
՚ի ժամանակի նոցա ընծեռէ:
Վասն որոյ պարտիմք ՚ի վերջն ուրախ կեալ.

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ

և համբերութիւն խնդրել 'ի Տեառնէ :

Դոն Ժուան :

Մինչ ես տեսանեմ զայն, զոր ես սիրեմ ,
արդէն նա ունի յինէն 'ի բաց գնալ :
Ոչինչ սատար լիցի, թէ համբերիցեմ ,
մինչ զիմ ցանկացեալն իցեմ կորուսեալ :

Մարկոս :

Այո, զոր մեք ցանկամք ոչ է միշտ բարի .
բարին մեզ ձօնի , զորմէ անգէտ եմք :
Նախախնամութիւն սահմանեալ ունի ,
զի 'ի դէպ ժամու գտանեմք զայն մեք :

Դոն Ժուան :

Ստեղծեալ եմք մեք կատարելագոյն ,
չէր պարտ մեզ սխալել մերում յընտրութեան ;
Բնական հոգին անբանից հանգոյն ,
փախնէր սխալէ 'ի դատողութեան :

Մարկոս :

Եթէ գոյութիւն չէր մեր բաղադրեալ ,
յոգւոյ և'ի հողոյ լինէաք հոգի :
Յայնժամ սխալելն չունէր յառաջ գալ ,
իսկ այժմ է բնական պատրել 'ի մարմնէ :

Դոն Ժուան :

Դու բանից սուտ յայտնի երևի ,
զի ընտրութիւն իմ է երկնայական :
Հաւատալ չկարեմ թէ սոյն երկնի ,
ունի Երկնչայս տալ ինձ օգնական :

Մարկոս :

Դու մի սպասեր փառն Երկնչին .
Մխիթարեան տաց յետ քանի աւուրց .

Ունէին զնա տալ Պարոն Գոբլէնին,
խաղաղեցաւ վէճն, որ կայր 'ի վաղուց :

Դօն Ժուան :

Դարձուցայ ուրեմն ես 'ի Մադրիտոսէ,
և փութացայ իմս Լուիզային :
Այժմ ցաւեցայ 'ի քոյին բանէ,
զոր լուայ, եթէ սիրելս էր ունայն :
Որքան մարդ մեղայ, իբրև մարդ ցաւիմ,
զի ես սերեցի զայլոց զուգակից .
Պատրեցին սիրել զոր ոչ էր կին իմ,
ժամ է արդ յայտնել, վասն էր լուեցի :
Լուարուք բանից, երկինք և երկիր,
համայն արարածք հայեցարուք յիս :
Թողէք զգործ ձեր, լերուք ուշադիր,
տեսէք զցաւ իմ, լուարուք ճառիս :
Չեմ ես Հոմերոս և ոչ Վիրգիլոս,
զի այդու բանիւք զկիրս շարժիցեմ:
Բայց արդար բանիւք լինիմ քարեխօս,
յուսամ ցաւակից զքեզ գտանիցեմ :
Մինչ իբրև հրեշտակ շրջէր յերկրի,
Վենուս 'ի վերուստ զսիրտ իմ խոցեաց :
Զարթուցին կիրք մի 'ի խոցոյ անտի,
որ էր նորագոյն օտար 'ի կարծեաց :
Յորժամ զայս տեսի, յերկինս հայեցայ,
հոգւոյ թախծութեան դարման խնդրեցի :
Եւ ժուժկալութիւն անտի ընկալայ,
որ եղև դարման խոցոյ իմ սրտի :
Մինչ ժուժկալութբ բերկրեալ շրջէի,
տեսի ես զուռհան սիրոյ կայր լալեալ :

ԴԺԲԱՂՈՒԹԵԱՆ

Մինչ Միլիտոսին ես հարցանէի,
գիտել զպատճառն, եղէ ասացեալ:
Այս է կապանք ինչ անելանելի,
ունի ընդ ինքեան ցաւ ինչ բերկրական:
Խիստ կապանք սորին է յոյժ բերկրալի,
թուլութիւն նորին է անապական:
Մինչ ափշեալ էի վասն առեղծուածոյս,
կալաւ Միլիտոսն զձեռանէ իմմէ:
Տանէր ընդ ինքեան առ Լեւիշայն կոյս,
խօսէր նա ընդ իս սիրով զայնմանէ:
Յորժամ ընդ միջեաց նա զբանն իւր,
տեսի զիս անկեալ ՚ի սիրոյ ուռկան:
Թորթռայր սիրտ իմ մինչ անսխ զհուր,
որ տագնապեցոյց զմիտս ՚ի սկզբան:
Մինչ ջանս եդի նահանջել անդէն,
ոտք իմ դողդոջուն յառաջ մատչէին:
Կամիլ ջանացայ ՚ի յուղիղ բանէն:
Հրապուրանք խայծիս յառաջ մղէին:
Խայծ լեալ Լեւիշայն, ակամբ յորդորէր,
շող սիրոյն իւրոյ ՚ի սիրտ իմ էարկ,
Տեղի տուր նմա, Միլիտոսն ասէր,
սիրեա զսիրողդ արժանի համարձակ:
Բնութիւն իմ տկար դիմագրաւ չեղև,
ետու զձեռն իմ և առի զձեռն:
՚Ի փոփոխմանէ սաստի այս եղև,
զսիրտ իմ ետու առ ՚ի չլինել իւեա:
Քանզի անմտացայ, ինքն կամի տալ,
ընդ ձեռին իւրոյ զսիրտն իւր ինձ:
Ահ, ոչ կամեցայ ես հաչառակ կալ

քանզի ցուցանէր յոյսն իւր տուեալ ինձ
Աճիւղ աստանօր, գրիչ իմ կասի,
ու ի չքբել զբանն անցեալ.
Քանզի նորօրէ զցաւս սրտին,
յորմէ յոյժ ճնշիմ, ծամ խոնարհեցեալ:
Բայց սակս լրման բանիս յորդորիմ,
գրել համառօտ այլ յոյժ ամփոփեալ:
Ո՛ ի լսողք ծառիս անցեալ զվիշտս իմ,
քաջ նկատեցէք զսիրտ իմ խոցեալ:
Պատրիշ Մխիթարոսն բանիւք յորդորեաց,
համբուրել զնա, որ սիրտ իմ ունէ:
Ո՛հ համբուրեցի նա ընդ նոյն հաճեաց,
ահա խիղճն իմ զղջանս կոչէ:
Ո՛վ դու Մխիթարոս, վասն էր խաբեցեր,
թէ կոյսն կամի զսիրտն իւր ինձ տալ:
Եթէ տուեալ էր, ընդէ՞ր կորզեցեր,
եթէ չէր տուեալ, զխայթ դժնեցեր:
Ո՛վ անխիղճ հոգի, զիս պատրեցեր,
և յորդորեցեր զիս սիրանս սիրել:
Որով դու զանձն ի ծաղուկ արկեր,
անլոյծ կապանօք ջանացար կապել:
Ո՛վ չար նենգաւոր, եթէ կապեցեր,
վասն էր դու դարձեալ ջանացար խզել:
Թէ տրջացար սակս այն խզեցեր,
ընդէ՞ր զսիրտ իմ կամեցար պահել:
Պժրող Մխիթարոս, չկարես մաքրել,
քանզի Տէրն մեր ՚ի յերկնից դիտէր,
Մինչ աշխատէիր դու զիս ըմբռնել,
նենգաւոր գործսդ ամենայն նկատէր:

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Հաւատա՛մ բանիս, զի ճշմարիտ է,
ճշմարտութիւնն ո՛չ հաճի դժրել:
Թէպէտ արժան եւ յոյժ պարսաւանաց,
սակայն կրօն իմ արկանէ արգել:
Պարտիմ հպատակ կալ եւ օրինաց,
հանդուրժմամբ տեւամ վախճան քո դիտել:
Այնքան ճառեցի, զի աշխարհ տեսցէ,
զի անմեղ էի, 'ի մեղս արկեր:
Եթէ չարութիւն քոյ քաջ նկատեսցէ.
առ 'ի տեսանել թէ զի՛նչ արարեր:
Այնքանս բաւէ առ 'ի խրատ լինել,
այնոցիկ որ դեռ չիցեն փորձ առեալ:
Թէ զի՛նչ է սիրել եւ զի՛նչ է սիրիլ,
զի մի 'ի չարեաց լինիցին դժրեալ:
Ահա արդ ժամ է զեղանակ բանիս,
փոխել առ այլ բան, զոր ճա՛հ է խօսիլ:
Որով ծանիցի կատարումն բանիս,
թէ Լէոնիշայն իմ ինձ հաճեաց դժրել:
Դժրո՛ղ Լէոնիշա, զիս յորդորեցեր,
անտիլ պհեռ քո առ 'ի քեզ սիրել:
Զջերմ շող սիրոյդ 'ի սիրտ իմ արկեր,
որով հաճեցայ, պհեռ քո ա՛ճիլ.
Հատուցումն գործոց ինքնին քարոզէ,
պատիժ յանցանաց ունիս դու կրել:
Դժրո՛ղ Լէոնիշայ, սիրտ իմ կոտրեցեր,
սիրտ քո հաճութեամբ առայցեր ընկալ:
Յողդրի՛կ Լէոնիշայ, դու զիս պատրեցեր,
սիրտ իմ ընկալար, այժմ ինձ կարեմ կեալ:

Արտաքորք դժրող, դու չինչ արարեր,
՚ի կենդանութեան մահ պատճառեցեր,
Հողքորդութեամբ դու զիս դժրեցեր,
սիրտ քոյ ոչ եառուր, սիրտ իմ կորզեցեր:
Յաւիտեայ դժրող, թէ սիրտ քոյ եառուր:
յիւէն ոչ առեր, ուրեմն ըզդիս է:
Ասա՛ ինձ տեսից, Էր խաբես ՚ի զուր,
զԳիրկէք ադայն թէ սիրտ քո նա է,
Ասա՛ սիրէն, զերկու սիրտս ունիս:
մին յայնց ինձ եառուր, միւս Գիրկէին:
Զունես զերկու սիրտս Էր պատրել կամիս:
՚ի նամոյանալ դու մեզ երկուցուն:
Զէր պարտ այսպանակ նենգութեամբ վարել,
պանծեղութեամբ քով սուգիւս արկանել:
Թէ դու կամէիր ՚ի միոյ սիրել,
չէր անկ քեզ դարձեալ զայլ ումն սիրել:
Թէ հրապուրեցար դու յընչից նորին,
զիս անարգեցեր, որ զուրկ եմ յընչից:
Ահա ընկալար զպատիժ քոյին,
զի եղեր տանող նորին ցնորից:
Զայս տեսանելով հրճուիմ և ցնծիմ,
զի հատուցանք քո յերկինս ելանէ:
Զսարսնումն ձեր տեսեալ ես հրճուիմ,
և խիստ ցաւն քո ցաւ ինձ պատճառէ:
Քանզի սիրեմ ես կատարեալ սիրով,
չէ հնար ինձ ատել զիմս սիրելին:
Որ փախուցեր յոյժ անարգ գնով,
և եղեր գերի վայրագ զօրանին:

ԴԺԲՈՂՈՒԹԵԱՆ

Ո՜վ իմ սիրելի, դու չէիր արժան,
ընդ փայլուն դիտից քոյ փոխանակեալ։
Ընչաքաղց զայէն փութով կուրացան,
զքեզ մատնեցին առ ՚ի յաղթենալ ։
Խեղճէտ այժմ ցաւէն, բայց վասն քո չէ,
այլ ցաւէն վասն այնր, որ ոչ յաջողեաց։
Իստ կանոց խաբեանց շահիւ յայնժամէ,
յորմէ յուսային վիճակել բարեաց ։
Ցաւք իմ նորոգին մինչ ես նկատեմ,
զի աշխարհ պարէ անոտի յուռով ։
Վասն այսորիկ սաստկապէս ցաւիմ,
յորմէ ապիպիմ ձուել ես ողբով ։
Զայն հառաչանաց սրտիս թաղծութեան,
հնչէ հարձագանգ կարի սաստկագին ։
Նա ՚ի գտանել ցաւակից ինքեան,
տակս դիւրութեան վշտակիր անձին ։
Պայլայլիկ թռչնոց, խոխոջմունք ջրոց,
կայտառիլն անասնոց, ծառոց սոսափիւն,
Նա և սոսափեն զսիրտ իմ ՚ի ցաւոց,
քանզի չեմ լսալ ես նոցին հանգոյն ։
Ահա տեսանեմ զանբան կենդանիս,
և զանշունչ տարերս գեղափայլ ցնծան,
Ի սոցին միջի ողբամ կենդանիս,
որ եմ բնական և տէր իսկական ։
Այս է կեանք մարդոյ, ոչ եմ ես հաճան,
թող մահն եկեալ՝ զայս յինէն բարձցէ ։
Օ՜ի գտանիցեմ ցաւոյս իմ վախճան,
սիրտ իմ վիրաւոր ՚ի հող դարձուսցէ ։

Թէպէտ եմ անբեան, չէք ինչ ծանրութիւն,
տիրահարական, որ զիս ձնշեսցէ :
Սակայն յոյժ ձնշի իմն զգացութիւն,
մինչ յանարժանէ պարտեալ տեսանէ :
Մինչ յայսքան անթիւ չարեաց պաշարիմ,
փշտալի հողմ՝ շրջող 'ի հողի :
Ո՞հ ուր Ստեղծչին՝ մխեմ հոգի իմ,
յԱնշնչից բանից սփոփի :
Ո՞վ դժբաղդութիւն՝ ծնունդ դժոխային,
հարազատ որդի՝ դժնդակ չարին ,
Այս է սոսկ պարգեւ կամ պատիժ քոյին,
զոր կրէ աստէն՝ ով կանանցածին :
Ո՞հ դժբաղդութիւն՝ կամ դժոխութիւն,
զինչ ես եւ զինչ են քոյդ չարիք դաժան,
Մինչ գիտել զի բարձր սուրբ Իմաստութիւն,
տնօրեալ է ինձ օկիշքն, եւ տայցէ:

ՎԱԽՃԱՆ :

МЯСН